

GUUS
VLEUGEL

Gen **ROMAN**
valse
nicht

Ebook: Herengracht 10 Uitgevers

Email: info@herengracht10.net

Een valse nicht

© Erven Guus Vleugel

elektronisch boek:

© 2000 Herengracht 10 Uitgevers

Herengracht 10

1015 BK Amsterdam

tel: +31 20 3304210

redactie@opkamer.nl

<http://www.opkamer.nl>

Verspreiding of hergebruik is niet toegestaan
zonder toestemming van de uitgever.

Luc Lewedorp, een Amsterdamse homoseksueel van tweeënvijftig, die zichzelf tot dusver had beleefd als een integer mens met een prettig gevoel voor humor, werd op zekere avond, op een party bij zijn vriendin Joyce, opeens uitgemaakt voor valse nicht.

Hij gaf geen krimp, maar later thuis bleek de uitdrukking als een steek in zijn ziel te zitten, zodat hij die nacht geruime tijd de slaap niet kon vatten; en ook de volgende dagen had hij er regelmatig last van.

Gelukkig had hij de vrouw van de kennis van Joyce die hem zo had genoemd altijd nogal een tut gevonden, omdat ze iedere mening steevast inluide met de woorden: 'Ik, als eenvoudige notarisdochter, vind...'. De mening zelf was dan navenant, of erger.

'Goed, 't is waar,' zei Lewedorp bij zichzelf, 'ik heb haar gezegd dat ze de literaire smaak heeft van een Drentse turfsteekster, maar is dat nou zo vals? Je moet het natuurlijk zien als metafoor, het heeft niets te maken met het feit dat ze ook werkelijk uit Assen komt. Iemand die het tegen mij zei zou ik alleen maar eerlijk vinden, en trouwens, ik zou het kunnen weerleggen.'

Onbevangen waarheidsliefde was aangezien voor slangenvenijn, en Lewedorp nam zich voor het mens bij een volgende gelegenheid, in de rust van een relaxed terzijde, het verschil eens goed duidelijk te zullen maken.

Maar lang voor die gelegenheid zich aandienende zat hij op een avond met wat kroegkennissen in de Aprilbar waar hem, bij zijn elfde of twaalfde glaasje wijn, nog een keer precies hetzelfde overkwam.

'Vals wijf,' werd hem ditmaal zelfs toegevoegd.

Lewedorp, die een bloedhekel had aan de traditie die homo's bij het vrouwelijke geslacht indeelt, en zelf zomer en winter in een stoer leren jek met jeans door de stad struinde, rekende onmiddellijk af en ging neerslachtig naar huis, waar hij de hele nacht slapeloos tobde.

Hij kon zich de jonge jongen die hem beledigd had nog duidelijk voor de geest halen, en had hem voor het ochtendkrieken vele malen in gedachten, hangend aan de muur tegenover zijn bed, in het gezicht gespuwd, gegegeld met de stofzuigerslang en met kokende thee overgoten, daarbij overigens wel zorg dragend dat de bestraffing geen seksueel karakter kreeg, want het was een min schepsel geweest, met opgemaakte ogen en de stem van een verkouden heroinehoer.

Wat hem daarbij ook woedend op zichzelf maakte was, dat hij zich totaal niet meer kon herinneren wat zijnerzijds aan de kwetsende

woorden van het jongetje was voorafgegaan.

Voor een juiste inschatting van zijn gedrag was dit stukje tekst onmisbaar; en toen hij een paar dagen later bij de groenteboer iemand tegenkwam die erbij was geweest die avond, zekere Arnold die net als hij vlakbij het Concertgebouw woonde, viste hij eens voorzichtig.

‘Zeg die Reneetje, met die gele spoeling, ken jij die goed?’

‘Enig joch, hè? Je valt zeker op ’m.’

De reactie was bête, maar verbaasde hem niet van Arnold, een trouw-
hartige Rubensengel van begin veertig die hij twintig jaar geleden,
toen hij nog mager was, in het Vondelpark een keer had gepijpt, en
daarna met enig vertoon van hartelijkheid zo veel mogelijk gemedend.

‘Gaat wel ja, leuk. Maar wat ben ik tekeer gegaan hè, maandag, helemaal kachel was ik. Wat heb ik in godsnaam allemaal gezegd?’

Omdat Arnold, zelf een van de ernstigste innemers van de homoscène,
op sluitingstijd geregeld volstrekt bewusteloos door het kroegperso-
neel van de vloer moest worden geraapt en in een taxi gehesen, keek
hij hem bij dit appel op zijn geheugen wel wat raar aan.

‘Heb ik misschien iets onaangenaams gezegd,’ hielp Lewedorp, ‘iets
snijdends of scherp, of bij wijze van spreken, vals?’

‘Vals? Schat, jij bent toch altijd vals,’ zei Arnold, nog steeds licht
gedesoriënteerd.

De luidheid van zijn stem was des te hinderlijker omdat de groente-
boer net een mevrouw had afgeholpen en zich nu, door de vrijgekomen
ruimte bij de toonbank, met hen ongeveer in de opstelling van
een driemansgesprek bevond. Hij knikte naar Lewedorp, als om Ar-
nolds woorden te bevestigen.

‘Wat een onzin,’ verdedigde Lewedorp zich zwakjes, en net wilde hij,
omdat hij totaal niet van indiscretie gediend was, een poging onder-
nemen de winkelier terecht te wijzen, toen Arnold hem een duwtje
gaf.

‘Jouw beurt, Luc.’

Lewedorps verwarring was zo groot dat hij Arnold liet voorgaan; en
toen Joyce hem een uurtje later opbelde voor hun dagelijkse telefoongesprek,
was hij er nog vol van.

‘Je moet het me nou maar eerlijk zeggen, want ik wil zekerheid. Ben
ik een valse nicht?’

‘Ach welnee, nee hoor. Hoewel... Wat je van de week op die première
tegen Krijgeling zei was natuurlijk wel een beetje vals. Je weet wel,
toen we in de pauze weggingen.’

‘Ik vroeg toch alleen maar waarom hij bleef? ’t Was een vreselijk
stuk.’

‘Maar zijn vriendin zat erin. Dan kan je dat toch niet maken!’

‘Zijn vriendin?’ Lewedorp was oprecht onthutst, maar barstte meteen daarna uit in triomfgeschal. ‘Ik wist het niet! Ik zweer je dat ik het niet wist!’

‘Oké, dan ben je dus geen valse nicht.’

‘Hèhè,’ zei Lewedorp, opgelucht, ‘ik dacht ook al. Zeg maar wat vreselijk voor Krijgelink, van die vriendin bedoel ik, want dan was het zeker de hoofdrol, een heel eng mens en ze kan niks.’

‘Nou, niks...’

‘Niks nee. Weet je niet meer dat ik tegen je zei dat ik die lange blonde haren met liefde één voor één uit dat zelfgenoegzame hoofd zou trekken?’

Het bleef even stil aan de andere kant, en Lewedorp kromp in elkaar.

‘Nee, dat heb ik niet gezegd,’ zei hij toen haastig. ‘Ik kan dat niet gezegd hebben, omdat... Hè verdomme. Ze had ook zo véél, háár bedoel ik, en ze góóide er zo mee.’

Joyce voelde kennelijk dat hij in de put zat, en kwam met opbeurend tegengas.

‘Je bent heel amusant, hoor, als je vals bent. Geregeld tenminste. En dan, je kunt het niet helpen, het komt allemaal door die vervelende minderheidspositie. Jullie homo’s zijn gewoon vals gemáákt, net als sommige honden.’

Lewedorp vond niet de kracht, tegen haar in te gaan.

‘Jongeren hebben het niet meer,’ vervolgde ze, ‘tenminste, veel minder. Fulco van mij al helemaal niet. Die is zo open, direct, heerlijk gewoon. Maar bij jouw generatie leeft het nog, voor het laatst misschien, laten we ’t hopen. Luc, ben je daar nog?’

Lewedorp kreunde zachtjes.

‘Ja, laten we ’t hopen,’ herhaalde hij dof.

Uitbreiding van zelfinzicht is vaak onwelkom, maar voor Lewedorp gold dat in deze fase van zijn leven wel zeer in het bijzonder.

Hij had, na veel omtrekkende bewegingen in zijn jeugd en lang daarna, zich pas tegen zijn veertigste neergelegd bij een vaste baan in een boekhandel, waar na een jaar of vier de midlifecrisis toesloeg. Een therapie, drank, en zijn vriendin Joyce hadden hem op de been gehouden, en de troebelen leken compleet verwerkt, zijn scheepje klaar voor een rustige zeiltocht naar de oude dag, toen hij toch opeens besloot, helaas op eigen kosten omdat de zaak bezuinigen moest of wilde, een vol jaar vrijaf te nemen om het boek te produceren dat de vrucht zou worden van alle ellende, en die als het ware naar een mythisch niveau optillen.

Want Lewedorp schreef, en had zelfs gepubliceerd.

Twee verfijnde prozawerkjes, die iedereen nogal mal had gevonden, had hij met grote tussenpozen het licht doen zien; maar hoewel hij over pers noch publiek veel illusies had, leek voor het derde een iets gunstiger onthaal niet geheel en al ondenkbaar.

De veranderde tijdgeest had namelijk, tot Lewedorps schampere ergernis, een aantal literaire minkukels uit de jaren vijftig en zestig een lang niet onprettige comeback bezorgd bij de jonge generatie, die de ouderen overigens zonder slag of stoot achter zich had gekregen. Lewedorp formuleerde het zo, dat een nieuwe mediocriteit er belang bij had die van vroeger te legitimeren; maar ofschoon hij zichzelf ver van mediocre vond, kon hij toch de verleiding niet weerstaan nog eenmaal een lootje te kopen voor de tombola van het literaire succes.

Veertien dagen was zijn Sabbatical nu oud, en hij had de bewonderenswaardige zelfdiscipline opgebracht zich elke morgen om half negen achter zijn schrijfmachine te zetten, waar hij weliswaar nog niet aan het eigenlijke scheppen was begonnen, maar toch al aardig wegwijds begon te raken in zijn notities.

En nu dit. Hij was een valse nicht.

Een hagedis, die zich spiegelt in een venwatertje of glasscherf, en daarin plotseling de omtrekken van een scorpioen gewaarwordt, had niet heviger ontregeld kunnen zijn. Lewedorp begon te piekeren, te lanterfantten, en om twaalf uur op te staan, en een ernstig writer's block leek onvermijdelijk.

Het zou het negende worden in zijn schrijversbestaan.

Bovendien sloop in zijn toch al zeldzame sociale contacten een schichtigheid die hij wel herkende uit vroegere perioden, en nogal

vreesde omdat ze hem een paar keer in een gruwelijk isolement had gebracht. Zelfs op zijn vaste middag bij fitnesscentrum Splash, waar hij zich doorgaans met rustig gemak tussen het gymnastenvolkje bewoog, constateerde hij in zijn opstelling en gedrag iets diep onzekers. Omdat hij eens had gelezen dat de schrijver Musil aan zijn atletische ambities was overleden, om precies te zijn aan een hartaanval bij de ochtendgymnastiek in zijn badkamer, en hij zelf niet voelde voor zo'n lot, deed Lewedorp het bij zijn oefeningen altijd kalmpjes aan. Hij trok, trapte of duwde braaf aan de toestellen, maar nooit lang achtereen, en van de halters en gewichten koos hij de lichtste, zodat de afwikkeling van zijn programma nog wel eens een wat kinderachtige indruk kon maken.

Een enkele keer was hier door een medesporter iets over gevraagd of gezegd, maar grievend was het nooit geworden, ook omdat Lewedorp zelf er zo luchtigjes overheen liep. Ditmaal echter kwam er een jongen van een jaar of twintig met apert misprijzen staan toekijken hoe hij, inderdaad op nogal lullige wijze, zijn achterarmspieren aan het ontwikkelen was aan een uit de hoogte neerbungelend stangetje dat qua zwaarte vrijwel op het minimum was afgesteld.

'Hij staat op iets te broeden,' dacht Lewedorp paniekerig. 'Dadelijk gaat hij iets roepen, of geeft me opeens een schop.'

Nog maar een maand geleden had hij de jongen zelf beslist met een sneer verjaagd, maar dat durfde hij nu niet. Het angstzweet brak hem uit en lang voor het beoogde aantal drubbewegingen te hebben afgewerkt liet hij de ijzeren staaf opeens los, en droop af naar de kleedkamer.

Deze aftocht nam hij zichzelf zeer kwalijk, wat hem, gevoegd bij de rest van zijn kwellingen, een behoorlijk depressief weekje bezorgde, waarin hij zich wel de opgave stelde de knul, als hij hem ooit nog mocht zien, op het onbehoorlijke van zijn gedrag te wijzen, uiteraard met het vermijden van nichtenvenijn.

Het geluk, als het zo mag heten, was hierin met hem. Dezelfde jongen was het eerste dat hij zag zodra hij de week daarop de deur van de lockerroom bij Splash had geopend.

Hij kwam kennelijk net onder de douche vandaan, met zijn slipje alweer aan, en stond, alvorens zich verder aan te kleden, nog even in de spiegel zijn borstpartij te bestuderen, waarvan hij bij het trainen duidelijk veel werk maakte.

Lewedorp, een groot liefhebber van mooie kleine tietjes bij jongens en mannen, ontveinsde zich niet dat hij hem best begeerde, en dat dat bij zijn ontreddering ongetwijfeld had meegespeeld.

De jongen was zo in zijn spiegelbeeld verdiept dat hij zijn binnenkomst totaal niet scheen te hebben opgemerkt. Onverstoorbaar bleef hij zichzelf staan indrinken, en bracht op een gegeven moment zelfs een vinger naar beide tepels, die hij zachtjes indrukte.

Dergelijk modern vertoon van zelfaanvaarding (waar hij zelf overigens ook geregeld een gooi naar deed) boezemde Lewedorp altijd een heilig ontzag in, hetgeen de rehabilitatie die hij in zijn hoofd had dubbel moeilijk maakte; en het was dan ook met een soort wanhoopskreet dat hij zich uiteindelijk tot de jonge Narcissus richtte.

‘God ja, je ziet er ook wel schitterend uit.’

Dit klonk hem zelf zo misplaatst in de oren, dat hij zich een rooie kop voelde krijgen. Omdat hij inmiddels klaar was met het aantrekken van zijn trainingstenuue sloot hij haastig zijn kastje met de bedoeling om, in plaats van zijn preekje af te steken, ook nu weer smadelijk op de vlucht te slaan.

Maar het had juist geweldig goed gewerkt.

De jongen draaide zich naar hem toe en zei met een nogal hoge stem, waaraan het zware Amsterdamse accent gelukkig juist die toets van sexy volksheid bijdroeg die klopte met zijn uiterlijk, dat stoer was, zoals alle mannelijk schoon waar Lewedorp op viel: ‘Jij ziet er anders ook nog heel goed uit, koppie.’

Ofschoon Lewedorp het met hem eens was, dacht hij eerst toch nog aan ironie; maar wat volgde nam alle twijfels weg.

‘Ik vind ’t trouwens ook zo goed hoe jij hier werkt. De meesten zijn zo opgefokt bezig, dat ze op hun tandvlees lopen als ze weggaan, maar ik heb je vorige keer ’ns bekeken, jij laat je niet opjagen, je bepaalt rustig je eigen tempo.’

‘Dank je wel eh... hoe heet je?’

‘Danny.’

‘Dank je wel, Danny.’

Die middag schoot Lewedorp, in een paroxisme van welzijn, de trainruimte door van toestel naar toestel; en toen hij tegen half zes weging om bij zijn vriendin Grada te gaan borrelen en eten had zijn tred de veerkracht van jaren her.

Het was april, en al een dag of wat zonnig, zij het fris. Ook zo laat in de middag, nu de stad zich baadde in een metaliger licht, leek haar goede humeur niet verdwenen; en Lewedorp, die lang binnen de grachtengordel had gewoond en er nooit kon komen zonder spijt zijn etage daar te hebben ingeruild voor zijn huidige souterrain in Oud-Zuid, legde zich opeens bij de toestand neer, zoals men soms ophoudt een minnaar van vroeger terug te verlangen maar goeie kennissen

wordt, en samen gezellig een uurtje kletst en lacht.

Het souterrain was veel goedkoper. Het was er rustig en hij kon er werken. Hij had nu even dat writer's block, maar dat zou overgaan, hij voelde zich nu al eigenaardig creatief. Hij zou een goed boek schrijven. Grada zou er wel weer niets aan vinden, net als bij de vorige twee, maar dat kon hem geen barst schelen, want Grada was een amusisch monster.

In zijn euforie nam hij zich voor, Grada eens flink de waarheid te zeggen.

Waar Joyce de vriendin was van zijn hart, nam Grada in Lewedorps leven het hoofd voor haar rekening. Lange tijd had hij haar intelligentie zelfs hoger geschat dan de zijne, misschien ook omdat haar arrogantie er gelijke tred mee hield, en er soms nauwelijks van was te onderscheiden.

Haar literaire voorkeur die, evenals zijn eigen smaak, vooral de schrijvers van de ontluistering en ontzuivering gold, kon haar tot de pieken van opwinding brengen die ook hem bij kunstgenot, en het praten erover, vertrouwd waren. Eigenlijk was, vanaf het begin van hun vriendschap, haar negatieve inschatting van het werk van Proust haar enige misser geweest.

Een fundamentele misser, dat wel. Want wat God voor de Christen is, was voor Lewedorp Proust, die omstreeks zijn zesentwintigste in zijn systeem was geschoten, en er nooit meer uitgeraakt.

Er bestaat in ons land, naast het obligate respect voor zijn faam als lyricus van de herinnering, een traditie van diepgeworteld wantrouwen jegens de Franse meester, die dan ook alles met voeten treedt wat altijd het beste Nederlandse proza heeft gekenmerkt: eenvoud, rechtstreeksheid, de natuurlijkheid van de spreektaal. Grada, hierin grootgebracht, had dan ook aanvankelijk naar hartelust op hem afgegeven, en pas toen Lewedorp een keer uit woede en onmacht in zwijm was gevallen, en ze hem met een nat waslapje had moeten bijbrengen, was ze milder geworden, in die zin dat ze Proust in hun gesprekken nu oversloeg; behalve als ze sacherijnig was, wat geregeld voorkwam.

'Jammer toch,' had ze pas nog gezegd, 'dat je je zo hebt laten beïnvloeden door die aansteller, hij heeft je hele talent verpest.'

De herinnering aan deze smaad greep Lewedorp zo aan, dat hij ook nu duizelig werd, en zich even aan een brugleuning moest vasthouden.

'Wat weet ze ervan?' dacht hij bitter. 'Ze heeft Hem niet eens gelezen!'

Inderdaad haalde Grada, die het Frans niet meester was, haar hele kennis van het oeuvre uit de eerste twaalf bladzijden Combray in het

Engels, en nog eens twee bladzijden Un Amour de Swann ergens middenin. Op grond van deze proeven wist ze, naar haar zeggen, genoeg, en was voor het leven op Proust afgeknaapt.

‘Natuurlijk heeft Hij me beïnvloed,’ vervolgde Lewedorp in gedachten, terwijl hij zijn wandeling voortzette, ‘en niet die proleet Céline zoals zijdelings of direct de meesten. Kan ik het helpen dat ik smaak heb, en op integriteit sta! Laf me dat voor de voeten te gooien, als je zelf een makkelijk succes hebt met een column in een krant.’

Dit laatste was unfair, zoals Lewedorp zelf wel wist, want als columnschrijfster genoot Grada een grote en sjieke reputatie, die juist berustte op de controversialiteit van haar standpunten, of het nu ging om de euthanasie, de gedichten van Lodeizen of de plaatsing der kruisraketten; al had het geweld van haar snijdende zelfverzekerdheid en sarcasme, voor een Hollandse intellectueel altijd onweerstaanbaar, zeker zijn steentje bijgedragen.

En natuurlijk het onweerlegbare feit, dat ze heel goed schreef.

‘Waarom gaat ze eigenlijk nog met me om? Omdat ze zich zo op haar gemak voelt met me, zegt ze zelf. Maar waarom voelt ze zich op haar gemak? Omdat ze me minacht, met me kan sullen, me kan trappen!’

Hij was nu bij het stuk gracht gekomen waar Grada woonde; en bij het afleggen van de laatste tien meter wist hij opeens met grote stelligheid dat hij die avond met zijn oude vriendin ging breken.

De enormiteit van dit voornemen sloeg hem met ontsteltenis, want zijn vriendschap met Grada was altijd een parel aan zijn kroon geweest waaraan hij, naast alle werkelijke verknochtheid, veel van zijn zelfgevoel ontleende; maar zijn agressie won, en bij zijn binnenkomst had hij haar het liefst alles ogenblikkelijk in het gezicht gesmeten ware het niet dat ze nogal verstrooid deed, afwezig, zodat het effect in het water zou zijn gevallen.

In haar rommelige keuken waar ze meteen het eten ging klaarmaken en hij oudergewoonte, met een sherry onder handbereik, de dressing van de sla voor zijn rekening nam, werden zonder overtuiging een paar recente roddels afgehandeld, tot Grada, die met haar rug naar hem toestond, zich opeens met een haar vreemde dramatiek naar hem omdraaide, waarbij ze zich aan het aanrecht vastgreep.

‘Zeg Luc, ik heb je toch verteld dat ik vorige week een onderzoek had bij de internist, omdat ik zo’n pijn in mijn maag had?’

‘Ja, hoe is het daar nu mee?’

‘Vanmiddag heb ik de uitslag gehoord. Ik heb kanker.’

Lewedorp wist enige tijd totaal niet, wat hij moest zeggen.

‘Ik weet totaal niet wat ik moet zeggen,’ zei hij dan ook tenslotte.

‘Doe nou in godsnaam niet of jij het slachtoffer bent omdat je met je mond vol tanden staat. Ik ga dood, hoor je.’

Hij kwam overeind, en trok Grada in zijn armen. Onhandig stonden ze een poosje zwijgend tegen elkaar aangedrukt, als acteurs bij het repeteren van een moeilijke scène waar de regisseur zo wel van zou zeggen dat het over moest.

‘Je bent een schat als je me een beetje helpt,’ zei Joyce, ‘maar denk eraan, ’t mag geen Proust worden.’

‘ ’t Wordt niet eens Joyce,’ gekscheerde Lewedorp.

‘Heb je wel tijd? Je bent zo druk met je eigen boek.’

‘Voor jou doe ik alles, dat weet je toch.’

Sinds kort had ze een affaire met een uitgever van tweederangs best-sellers en andere pulp, en omdat Joyce, naast vele voortreffelijke kwaliteiten, een schaamteloos opportunistische avonturierster was, had ze de man een door haar te vervaardigen verhalenbundel in de maag gesplitst voor zijn najaarsaanbieding.

Er was, wat schrijven betreft, een antecedent. Diep in de jaren zeventig had ze ooit, ook met Lewedorps hulp, een artikel voor een damesblad in elkaar geflanst over de acteur met wie ze toen getrouwd was, en nu niet meer.

‘Weet je wat, kom vrijdagavond eten, dan lees ik aan de koffie voor wat ik nu heb.’

‘Als ik zalmforel krijg,’ bedong Lewedorp.

‘Gepocheerd zoals laatst, of gestoofd met een dillesaus?’

‘Gestoofd met een dillesaus.’

‘Vrijdagavond is de avond na donderdagavond,’ zong het in hem, toen hij de hoorn op de haak had gelegd, ‘en donderdagavond komt Danny.’

Want de jongen met de mooie tietjes uit Splash had gebeld, en zijn writer’s block had nu de vorm van een roes van amoureuze verwachting.

Hij had, hoewel zuinig van aard, al twee van de nieuwste discoplatten in huis gehaald voor het tête-à-tête, en dacht zelfs aan een gram cocaïne; deze sfeerverhogende artikelen spaarde hij uit op het eten, of liever het overslaan ervan, want omdat hij wel een smulpaap was maar koken haatte zou Danny’s onthaal die eerste keer bestaan uit drank met een extra prettig toostje.

In een later stadium zou hij hem natuurlijk meenemen naar een restaurant.

‘Hoog tijd,’ dacht hij terwijl hij zijn slechts in boxersshort gehulde lichaam in de grote spiegel van zijn slaapkamer bekeek, ‘dat een zo aantrekkelijk iemand eindelijk weer eens een leuk vriendje heeft.’

Hij hervatte zijn sessie met de Magic Power Stick waar het telefoontje met Joyce hem uit had gehaald, en volgde met welgevallen het bollen van bovenarmen, schouderspieren, en het straktrekken van zijn li-

chaam dat nog zo totaal zijn leeftijd niet verried, en dat met een vollokkig hoofd erop weleer in het Griekse zoal niet voor een Apollo of Hermes, dan toch met gemak voor een pittige Zeus model had kunnen staan.

Dat zijn eigen schedel de onbehaardheid had van een biljartbal, was trouwens ook niet geheel zonder charme.

Een aantal jaren geleden had hij zich, omdat hij het verlies van zijn haar slecht verwerkte, in overleg met zijn therapeut opeens kikkerkaal laten scheren, wat overigens naar zijn zeggen het eigenlijke einde van zijn midlifecrisis had betekend. Nieuwe vitaliteit was toegestroomd, en het inwendige gedrein over teloorgegane jeugd had plaatsgemaakt voor de obscene punkrock van de illusieloze oude sater.

Een skinhead op leeftijd, noemde hij zich graag.

In de leerbars, darkrooms, sauna's was zijn ster weer omhooggeschoten en had hij zich opnieuw, zij het minder frequent dan in de gelukkige jaren tussen zijn achtentwintigste en vijfendertigste, een ongeluk geneukt. Maar al was zijn seksualiteit in wezen diep promiscue (voor tederheid en vriendschap had hij zijn vriendinnen, en deze strenge scheiding in het emotiepatroon, voor menigeen een bron van smart, was voor Lewedorp allang gesneden koek), toch had hij zich de laatste tijd soms betrappt op het verlangen naar een geregelder partner, waarschijnlijk wegens energieafname en verveeldheid met de losse-seks-routine, en in elk geval onder druk van het schrikbewind van de aids – maar ook omdat hij, ondanks barre ervaringen in het verleden, van deze vastigheid hoopte te profiteren voor zijn werk.

Danny zou, naar zijn overtuiging, een prima maatje voor hem zijn; en hij feliciteerde zichzelf met het gemak waarmee hij, maar net veertien dagen na hun eerste ontmoeting, dit afspraakje had weten te regelen.

'Hier is mijn telefoonnummer,' had hij gewoon gezegd. 'Ik denk dat jij en ik heel goed zullen kunnen opschieten samen.'

'Ja, daar ben ik niet bang voor,' was het antwoord geweest.

Uiteraard werden zijn positieve overwegingen door gevoelens van veelsoortige twijfel en faalangst doorkruist; en zodra de jongen die donderdagavond in den lijve tegenover hem zat, op de verschoten beige bank in het verantwoord gemeubelde en alles bij elkaar nogal ongezellige zitgedeelte van zijn souterrain, hadden ze zelfs de overhand.

Proust, althans zijn dubbele hoofdpersoon, beleeft aan zijn erotische contacten met de lagere sociale niveaus niet alleen de lust van het lichamelijke, maar misschien meer nog die van de creatieve waarneming, waarbij hij juist uit de domheid van zijn minnaars de interes-

santste adstructie weet te halen voor zijn visie op leven en mensheid. Ongetwijfeld wilde Lewedorp met Danny ook zoiets, maar het onnozele gelul waarop hij zich voorbereid en zelfs verheugd had bleef uit, en behalve dat hij automonteur was en in West woonde werd ook feitelijke informatie nauwelijks verstrekt.

Er dient bij gezegd dat Lewedorp zich over het algemeen ver boven smalltalk verheven voelde, en er dan ook een enorme kruk in was.

‘Ik had hem meteen naar de slaapkamer moeten sleuren,’ dacht hij spijtig, ‘dan was het ijs nu tenminste gebroken. Maar ja, je vraagt je af, kan je dat op mijn leeftijd nog doen met zo’n kind?’

Want dat Danny piepjong was en hij niet, bleek nu voor Lewedorp wel degelijk een punt.

Tussen de dertig en de veertig was de leeftijd waarmee hij zich werkelijk op zijn gemak voelde en probleemloos in staat tot de geslachtsdaad die met deze liefst ruige en tanige kerels gewoonlijk neerkwam op een wedstrijdje in obsceniteit, dat Lewedorp niet zelden won.

‘Ik val helemaal niet op jong,’ bedacht hij, terwijl hij de jongen nog een whisky inschonk en zichzelf niet vergat. ‘Je voelt je toch net een ouwe tante die met haar kleine neefje iets liederlijks wil.’

Maar net had hij besloten elke gedachte aan zingenot nu maar te bannen en het gewoon op een zuipen te zetten, toen Danny opeens vroeg, op de toon van iemand die de hele avond met een bang probleem heeft zitten worstelen: ‘Zeg Luc, ben jij eigenlijk homo?’

Nu duurde het ook niet lang meer, of ze lagen in bed. Lewedorp, die afkerig was van slechte adem, en bij het vleselijk verkeer ook voortdurend beducht zelf kwalijke geuren uit te stoten, gaf in principe voor een orale benadering ieder ander onderdeel van het lichaam de voorkeur boven de mond; toch was hij Danny nu hartstochtelijk aan het zoenen, en merkte tot zijn voldoening dat dit voor hem ongebruikelijke contact hem goed opwond, zodat voor een behoorlijk functioneren van het lid, dat hem de laatste tijd een enkele keer in de steek liet, geen enkele vrees hoefde te bestaan.

Danny lag met gesloten ogen te genieten. Zijn onderbroek had hij nog aangehouden, wat Lewedorp wel pikant vond; maar toen hij tenslotte met zijn hand naar beneden ging om het kledingstukje te verwijderen en tegelijk de boel daar even te checken, wachtte hem een onaangename verrassing, want tussen de dijnen van de jongen voelde hij iets dat weliswaar stijf was, en diametraal gesproken niet speciaal onaanzienlijk, maar wel kort en stomp van vorm als een afgebrande kaars.

‘Jezus nog toe,’ dacht Lewedorp, ‘hoe maak ik me hier netjes van af.’

Want in zekere mate hoorde hij tot die homo's, die in het Angelsaksische wel 'size-queens' genoemd worden, omdat voor hen het formaat van de fallus van extreem belang is bij de seksdaad, en zelfs beslissend voor het welslagen ervan.

' 't Is toch een beeldige jongen verder,' probeerde hij zichzelf dapper aan te vuren, 'die piepkleine borstjes, dat kontje!' En omdat in de gegeven omstandigheden anale penetratie de meest elegante oplossing leek, legde hij de monteur op zijn buik, wat deze willig met zich liet gebeuren.

Veel verder dan dit voorbereidende werkje kwam het niet. Lewedorp was ernstig afgeknapt, en met de beste wil niet in staat zijn inmiddels in kreukels neerhangende geslachtsdeel tussen Danny's billen naar binnen te persen.

'Sorry joh,' mompelde hij toen hij zich, de uitputting nabij, naar zijn kant van het bed had teruggetrokken, 'ik val nu eenmaal niet op een waxinelichtje.'

De opmerking was niet onaardig bedoeld, want Lewedorp was geen onmens; veeleer mag worden aangenomen dat hij, zoals mensen doen wie het menens is met het verbale, de hele tijd in de desbetreffende hersenkwab aan het graven was geweest naar het meest precieze beeld voor zijn ervaring en dat, nu hij het eindelijk had opgediept, zonder enige bijgedachte aan de openbaarheid prijs gaf.

Naast hem lag Danny stilletjes voor zich uit te staren.

' 't Wordt met mij nooit wat in de seks,' zei hij opeens dof. 'Ik denk iedere keer, 't zal wel meevallen, maar ik heb natuurlijk gewoon geen goeie lul.'

Lewedorp ging hier niet op in, omdat het tot zich toelaten van Danny's tragiek ongetwijfeld een diepe somberte zou hebben betekend, die hij niet aankon.

Hij zette hem dus zonder veel plichtplegingen de deur uit en startte een streng zelfonderzoek dat tot diep in de nacht voortduurde, en ook een groot deel van de volgende dag in beslag nam.

Zijn writer's block, het werd hem opeens glashelder, had niets te maken met de belemmeringen die hij op zijn weg had gezien: hij had ze zelf geconstrueerd, met alle listigheid waarover een geest die zichzelf bedriegen wil nu eenmaal beschikt.

De verliefdheid op Danny, en daaraan voorafgaand het gemiezemuis over de term 'valse nicht', hem door een paar sukkels toegevoegd: het waren niets dan voorwendsels geweest, laffe smoezen om maar niet aan het werk te hoeven.

Want het was weer het oude liedje; faalangst, totaal gebrek aan fiducia

in een eventueel behaald resultaat.

Maar was dat laatste wel zo onterecht?

Stel dat ik erin slaag, dacht hij, een mooi boekje te schrijven waar een of andere jonge criticus een paar lovende woorden aan wijdt: dan word ik alleen maar binnengehaald onder valse vlag, omdat het nu eenmaal onmogelijk is dat die generatie me waardeert naar de juiste criteria. Succes krijgen op een misverstand, is het haast niet erger dan het te moeten stellen zonder succes? Ja, ongetwijfeld is het deze deadlock die me al die tijd heeft dwarsgezeten, want ik zou het niet verdragen.

Zijn ambities laten schieten deed pijn, maar hij was het aan zijn waardigheid verplicht. Wat hem nu te doen stond was onmiddellijk bedenken hoe hij de rest van zijn Sabbatical zou doorbrengen, want in de boekhandel was een vervanger voor hem aangesteld zodat hij daar niet meteen weer terecht kon – godlof trouwens, want de gedachte eraan deed hem schier braken. Na een plan voor een reisje te hebben opgesteld en op slag weer verworpen op grond van geldgebrek en in het algemeen een diepe weerzin tegen verplaatsingen, besloot hij de volgende acht maanden van zijn leven te gaan wijden aan de grondige lectuur van Dante's Divina Commedia, waarvan hij tot dusver alleen enkele beroemde passages uit het 'Inferno' oppervlakkig kende.

Danny was hij inmiddels totaal vergeten; maar toen hij tegen half zeven zijn huis verliet om, zoals afgesproken, bij Joyce te gaan eten en voorgelezen te worden uit haar werk, stond de jongen hem aan de overkant van de straat op te wachten.

'Hé kale,' riep hij, 'heb je wel 'ns een klap op je hoofd gehad met een waxinelichtje?'

In plaats van het genoemde voorwerp hield hij een ijzeren staaf of bout in de hand, waar hij speels mee zwaaide. Lewedorp zag de ernst van de situatie onmiddellijk in, onderdrukte zijn angst, en stak met kekke tred de straat over.

'Danny, doe dat ding weg!' riep hij intussen met de galm van een bevelhebber die een muiterij gaat bedwingen. 'Danny, ik moet je spreken!'

Er was regen voorspeld, en hij had een paraplu bij zich die hij met toenemende kracht omklemd hield; de aldus gesuggereerde dreiging deed Danny enkele passen achteruitwijken.

Zijn smoeltje, dat gewoonlijk leek op dat van een parmantige slachtbig, had nu de uitdrukking van een in het nauw gebracht everzwijn hetgeen Lewedorp, die zich onder zijn martiale mom toch al heftige verwijten liep te maken, plotseling tot barstens toe vervulde met te-

derheid jegens het lijdende mensdom in het algemeen, en deze tot in het diepst van zijn ziel gewonde jonge bodybuilder in het bijzonder. Dit kleurde het toespraakje dat hij begon af te steken toen hij op veilige afstand stilhield, met een hartstochtelijk gemeend, diep bewogen Zachte-Sectoraccent.

‘Jij bent goed, Danny! Jij bent niet niks, integendeel! Voel je iemand, jongen! Jij bent een heleboel waard! Je bent een mens! Ik hou van je, omdat je een mens bent! Hou ook van jezelf, want je bent onvervangbaar uniek!’

Danny, wiens mond wijd open was gevallen, stond dit als aan de grond genageld aan te horen, misschien niet ongelijk aan een inwoner van het zeventiende-eeuwse Formosa in confrontatie met de eerste Hollandse zeeman.

‘Jij bent jij,’ hoorde hij nog, als een nogal onovertuigde na-echo, uit zich komen voordat hij zich wat schichtig in beweging zette, en de straat begon uit te lopen. Dat Danny, wiens reactievermogen kennelijk nooit speciaal op scherp stond, nog in precies dezelfde houding, zij het nu met iets uitgesproken meditatiefs, op precies dezelfde plaats bevroren was gebleven luchtte hem toen hij bij het omslaan van de hoek over zijn schouder achterom keek, aanzienlijk op.

‘Ik heb het er niet onaardig afgebracht,’ zei hij bij zichzelf, om vervolgens in diepe verbazing over zijn act, die iets van een uitstorting van de Heilige Geest had gehad, de twee straten af te leggen die hem van de woning van Joyce scheidde; eerst tamelijk vitaal, maar weldra schier strompelend en met gebogen hoofd, misschien vanwege de schaamte over eigen kwaliteitsverlies – want de Zachte Sector had hem, in al zijn uitingen, nooit anders dan de grootste afkeer ingeboezemd.

Bij Joyce leefde hij even op, en bracht het babbeltje bij de sherry er niet onverdienstelijk af. Eenmaal aan tafel echter leek de schok over het gebeurde hem pas goed te bereiken zodat hij, met name bij het nuttigen van zijn geliefde zalmforel, een indruk van stille verslagenheid maakte.

‘Je was natuurlijk bij Grada vandaag,’ meende Joyce. ‘Eén ding, Luc, laat je niet al te down maken, want daar heeft het mens zelf ook geen steek aan.’

Ze had de plank niet erger mis kunnen slaan, want hoewel Lewedorp de zieke ettelijke malen had bezocht had hij zich, totaal immuun door zijn preoccupatie met het automonteurtje, na zijn aanvankelijke ontzetting weinig meer van haar toestand aangetrokken dan wanneer ze een zware kou had gehad, of een gebroken hand.

‘Je wenst het je ergste vijand niet toe natuurlijk,’ zei haar uitgevervriend Rom, die er ook was. ‘Jullie hebben het toch over de kanker van Grada ten Cate? Vreselijk, hoor. ’t Zal een verlies zijn voor de journalistiek, al lees ik haar al jaren niet meer. Ze dramt zo door hè, dat gaat tegenstaan.’

‘Ik ben haar nu juist weer gaan lezen,’ zei Joyce, ‘deze week was ze voortreffelijk, waar ging het ook weer over. Indertijd, toen ze een serietje had over de dood van haar moeder, vond ik haar ontroerend mooi. Gaat ze ook nog over haar eigen ziekte schrijven, Luc, of ziet ze er toch maar van af?’

Lewedorp, die Joyce verslag had gedaan van Grada’s tweestrijd over dit laatste punt, kreeg hier nu spijt van, want hij had weinig achting voor Rom, in wiens bijzijn zelfs het noemen van de naam Grada naar zijn gevoel sterk heiligschennend werkte. Maar hij was nu wel van zijn eerdere getob afgeleid, en antwoordde al betrekkelijk monter: ‘Ik vind dat ze het moet doen, want het kan prachtig proza opleveren. Maar ’t is wel een moeilijke beslissing voor de schat, en ze is er nog steeds niet uit. We praten er samen natuurlijk voortdurend over.’

Dit was geen opschepperij maar klonk wel zo, wat hem hinderde, en om meteen het mes te zetten in de kleffe roddelbladsfeer die dreigde te ontstaan wendde hij zich tot de uitgever met de woorden: ‘Overigens dramt mijn vriendin Grada ten Cate niet door, en iedereen die deze laffe dooddoener over haar bezigt, is voor mij een meelijwekkende nitwit.’

Rom, een man van voor in de zestig die even veel jaren van beledigingen slikken achter de rug had, of er althans zo uitzag, vertrok geen spier; en Joyce besloot de onaangenaamheid drastisch over te slaan.

‘Fijn dat jullie zo goed kunnen opschieten samen,’ riep ze op de toon van iemand die weet dat hij niet geloofd wordt en daar ook geen enkele waarde aan hecht. ‘Zo heel verschillend, en toch ook weer hetzelfde hè, jullie.’

Lewedorp tekende geen protest aan, want hij betreurde zijn uitval; en eigenlijk had hij in wezen ook helemaal niets tegen Rom, die van stond af aan een zo diep besef van hun onderling niveaubesef had uitgestraald, dat deze kleine uitglijder hem nu maar moest worden vergeven.

De situatie van de man was ook moeilijk, bedacht hij, terwijl hij met een stukje brood de laatste saus van zijn bord veegde, die hem gelukkig allengs toch nog was gaan smaken. Hij was duidelijk smoorverliefd, wat uiteraard voor een menselijk wezen al haast niet te doen was zo erg; nu Joyce zich een carrière als schrijfster in haar hoofd had

gehaald wilde hij haar natuurlijk ter wille zijn, maar of de rommel die ze in literair opzicht ongetwijfeld geproduceerd had commercieel wèl zou voldoen was nog maar zeer de vraag, en hoogstwaarschijnlijk had hij zijn vriendin heel wat liever met een paar diamantjes blij gemaakt, dan met de uitgave van haar eersteling.

Toen Joyce, zoals beloofd, aan de koffie een dikke stapel betikte folio's voor zich op tafel legde om uit voor te gaan lezen, nam hij zich dan ook serieus voor beheerst te blijven in zijn oordeel, en opnieuw de melk der menselijke vriendelijkheid aan te spreken die toch ook in hem, naar een uurtje geleden nog was gebleken, rijklijk schuimde.

‘Maak het Rom in godsnaam niet tegen, wees een beetje diplomatiek,’ had ze hem immers nog op het hart gedrukt. ‘Trouwens, je schijnt te denken dat ik hem een kat in de zak wil verkopen maar dat is niet zo, ik sta volledig achter die bundel, er zit hartenbloed in.’

Toch had hij in het begin de grootste moeite, niet zeer geregeld in onthutst gelach uit te barsten.

Met een genadeloos regime had Joyce, die nu tegen de vijftig liep, het meisjesachtige in haar figuur grotendeels weten te bewaren; een aardig gelukke facelift had hetzelfde gedaan voor haar pittige, door springerige krullen omgeven gezicht. Het aldus verkregen effect van frivoliteit ging, zoals meestal, ten koste van iets anders, dat men zou kunnen aanduiden als ‘het aanspraak mogen maken op de ernst des levens’; en omdat het nu juist dat laatste was dat haar in haar werk bleek bezig te houden, en haar voordracht zich daar, na de eerste aarzelingen, bij aanpaste (overigens niet met simpel pathos maar juist met de opgelegd vlakke toon die het signaal wil geven: Ik doe niet pathetisch) was Lewedorp ongeveer evenzeer van slag als hij omgekeerd geweest zou zijn bij een ontmoeting met de dichteres Ida M. Gerhardt op een moderne schoonheidsboerderij, bijvoorbeeld in de functie van directrice.

Maar het wende, en hij zette zich tot luisteren. Al gauw was Joyce nu niet langer zijn beste vriendin die potsierlijkerwijze uit eigen werk zat voor te lezen, maar een anonieme producent van woordstructuren, dat wil zeggen een prooi voor het wreedste roofdier ter wereld: de kritische zin van iemand met een gecultiveerde smaak.

Het was ontzettend.

‘Hou maar op,’ riep hij opeens. ‘Ik zal wel weer een valse nicht zijn, maar bij God, dit verdraag ik niet.’

De onderbreking viel al tijdens het eerste verhaal, dat geschreven was in proza dat als een man op je afkwam, of daar althans op mikte, en

handelde over een vrouw die, voor zover haar drukke bezigheden als echtgenote en moeder dat toelieten, in een hoek van haar huis zat te mokken over een nieuwerwetse variant op het Menselijk Tekort.

Pijnlijk getroffen keek Joyce op van haar manuscript.

‘Zo erg kan het toch niet zijn,’ verdedigde ze zich onzeker. ‘Ik heb het aan Fulco voorgelezen en die vond het goed, nou, dat is toch iemand van de jonge generatie. Natuurlijk is het nog niet perfect, maar daarom vraag ik je ook of jij me helpt, jij met je literaire knowhow. Maar misschien begrijp je nog niet helemaal waar ik naar toe wil?’

‘Waar jij naar toe wil?’ grauwde Lewedorp. ‘Hollandse literatuur, daar wil jij naar toe! De havermoutpap waarvan we na Forum dachten dat die nooit meer zou kunnen, en die tien jaar geleden op zo wonderbaarlijke wijze is teruggekeerd, onder kritische begeleiding van de Dirk Costers en Dr. P. H. Ritter Juniors van nu. Jij wilt de Margot Scharren-Antink worden van de jaren Tachtig! Bravo, meisje.’

‘Scharren-Antink,’ zei Joyce vreesachtig, ‘wie was dat ook weer... De klop op de Deur? Kleine Man Wat Nu?’

Maar Lewedorp bevredigde haar weetgierigheid niet.

‘Woordkunst,’ vervolgde hij, ‘middelmatige, bombastische, typisch Nederlandse woordkunst! Dat je geschrijf druipt van zelfmedelijden spreekt vanzelf, want daar is in dit kutland nu eenmaal geen ontkomen aan, en wie er niet mee bezig is, wordt niet serieus genomen. Maar dat ook jij nu weer een poging doet tot woordkunst, hoe armzalig die dan ook is! Terwijl ik je altijd zeg dat ik het haat! Schilderen met woorden, waarom moeten schrijvers hier godverdomme altijd schilderen met woorden! Woorden zijn er om een interessante gedachtegang te dramatiseren, ik heb het je honderd keer gezegd, maar ja, die wordt in de hele Nederlandse literatuur niet gevonden!’

Hij zat nu op zijn stokpaardje en schreeuwde het haast uit.

‘Daarom is ook ons niveau internationaal zo bedroevend laag, want een interessante gedachtegang is iets wat in vertaling overkomt, maar woordkunst niet. Ik doel hier overigens niet op het feit dat een Nederlander nooit de Nobelprijs heeft gekregen, want die hebben de stommelingen Proust ook niet gegeven, ze waren weer eens te laat.’

Hij schrok zelf van dat ‘Proust’, want het ontging hem niet dat hij iedere discussie altijd met die naam scheen te moeten eindigen, wat iets dwangneurotisch had. Ook was hij het unfaire gaan inzien van de situatie die hij Joyce, een nederige beginneling, aandeed.

‘Je hebt ook gelijk,’ besloot hij opeens mismoedig, ‘woordkunst is wat ze hier willen, we zijn een volk van schilders, schrijf jij dus ook maar woordkunst, schat. Maar lees asjeblieft niet meer voor, geef die

rotzooi maar hier, ik neem het mee naar huis, ik maak het voor je, 't wordt een bestseller.'

Hij stond half op van tafel, en griste de stapel papieren weg; maar nu werd Rom plotseling woedend.

'Leg terug,' zei hij gebiedend, terwijl bij eveneens overeind rees, 'ik waarschuw je, als je dat werk niet onmiddellijk op zijn plaats legt...'

Op dat moment brak het glas van een der ramen krakend aan scherven, omdat er kennelijk van buitenaf een steen doorheen was gegooid.

Joyce slaakte een ijzelijke gil, en ook Lewedorp kon een lichte kreet niet onderdrukken; maar met een wonderlijke tegenwoordigheid van geest was Rom in een wip bij het raam, en tuurde de straat in.

' 't Is een jongen van een jaar of achttien,' meldde hij de achterhoede, 'hij rent weg, bel meteen de politie!'

'Ja, politie,' joelde Joyce, die overigens zelf bleef zitten, en Lewedorp hulpvragend aankeek.

Deze moest even slikken.

'Politie!' zei hij toen met geforceerde luchtigheid. 'Je denkt toch niet dat je die hier naar toe krijgt? Ze komen niet eens meer voor moord!'

Rom raapte de baksteen op, die niet ver van het raam was neergekomen, en gedurende een vreselijk moment had Lewedorp de indruk dat hij hem het projectiel naar het hoofd zou gooien.

Maar hij ging wat verdwaasd op zijn stoel zitten, met het ding op schoot.

'Er moet karton voor dat raam,' zei Joyce. 'Ik heb nog een stuk in de keuken, geloof ik.'

'Zeg me waar het is.' Rom sprong weer op. 'Ik haal het voor je.'

'Rechts in het gootsteenkastje.'

'En neem meteen stoffer en blik mee,' zei Lewedorp. 'Anders krijgt iemand dat glas in zijn voeten.'

Rom slofte weg.

'Heb jij verstaan wat ie riep?' vroeg Joyce. 'Die jongen, bedoel ik. Ik weet zeker dat ik hem nog iets hoorde roepen ook.'

'Welnee, schat,' zei Lewedorp lankmoedig.

Maar hij had het wel degelijk ook gehoord, en zelfs precies verstaan wat de jonge boosdoener riep:

'Vuile valse rotznicht!'

Laat op een avond in de vroege zomer kreeg Lewedorp opeens zin om naar de nachtsauna te gaan.

Hij zat bij Grada, voor wie hij die dag in een opwelling een kilo gekonfijte dadels had gekocht, waar ze dol op was. Toen hij ze om een uur of acht langs had gebracht bleek weliswaar dat zijn zieke vriendin ze onder geen beding mocht eten maar had ze hem, van vertedering vervuld, meegetroond naar de hoge voorkamer met uitzicht op de gracht, waar ze in de loop van hun lange vriendschap zo veel zomernachten tot in de kleine uurtjes hadden zitten bekvechten, en dit jaar nog niet één keer.

‘Ik voel me zo wonderlijk goed vanavond,’ had ze gezegd, en tijdens het gesprek regelmatig herhaald. ‘Misschien gaat het wel niet door, mijn dood bedoel ik. Denk je dat ik blijf leven, Luc? Nee hè, je gelooft er niet in, omdat ik er zo belazerd uitzie natuurlijk.’

Dit laatste had Lewedorp graag willen ontkennen, maar dat ging hem te ver. Haar altijd al wat lijdelijke, zelfs smartelijke gezicht was nu ook nog geelbleek en ingevallen, en haar mooie Romeinse neus sprong hieruit naar voren als een wat plompe haak. Bovendien had ze aanvankelijk bij hoog en laag gezworen de voor haar kwaal nodig geachte röntgentherapie te zullen weigeren, maar was uiteindelijk toch gezwicht, met als resultaat haaruitval; en de pruik die ze ophad, de derde al waarmee hij haar zag, was wel niet bijzonder lelijk, maar zat net zo scheef als de twee vorige, zodat ze al met al nog het meeste weghad van een zwaar gehavende Carabossa.

‘Als ik aan de beurt ben,’ had hij al somber bij zichzelf gezegd, ‘kan ik tenminste niet kaal worden van de bestraling.’

Want het stond wel voor hem vast dat hij de gevreesde ziekte ook eenmaal zou krijgen en de gedachte eraan hield hem geregeld een uurtje uit zijn slaap.

‘Dat boek is zeven jaar geleden verschenen,’ zei Grada nu, ‘maar ik heb er nooit een zinnige kritiek op gelezen, laat staan dat iemand een anti-theorie heeft gevormd, zoals waar ik nu mee bezig ben. ’t Zal een heidens werk worden natuurlijk, en ik heb haast geen energie, maar toch voel ik dat het belangrijk is, ’t moet absoluut nog een keer gezegd.’

Ver van bij de pakken neer te gaan zitten had ze zich, meteen bij het begin van haar ziekte, op de schrijverij gegooid met een verbeterheid die zelfs iets ziekelijks had, en na lang overwegen of ze haar columnistische zwanenzangen zou wijden aan persoonlijke ontboezemingen

over de kwaal die haar sloopte, had ze dat idee als smakeloos verworpen en zich in plaats daarvan aan een niet onverwante taak gezet, namelijk het neersabelen van Illness as Metaphor van Susan Sontag.

In dat essay bestrijdt de Amerikaanse schrijfster de wijdverbreide opvatting dat er een samenhang zou bestaan tussen kanker en de psychische staat van de patiënt, met name spanningen op grond van seksuele onvervuldheid. Grada nu vond dat Sontag de realiteit van het psychosomatische veel te makkelijk afschreef, terwijl daarover toch nog goeddeels in het duister wordt getast. In een eerste stukje, dat ze Lewedorp die avond in typescript had laten lezen, veegde ze niet alleen de vloer aan met Sontags bedenkingen, maar introduceerde brutaalweg de huidige hedonistische moraal als kankerverwekker, omdat die ons immers een zo overspannen seksueel eisenpakket opdringt dat de modale mens het wel kan vergeten en, zo poneerde Grada, kanker krijgt.

‘ ’t Lijkt me een tikje reactionair,’ protesteerde Lewedorp zwakjes, ‘maar ’t is wel beeldschoon geschreven, net als altijd.’

Er was in Grada’s betoog een hysterisch element, dat hij niet van haar kende; en ongetwijfeld omdat hij er niet goed de vinger op kon leggen, en moe werd in zijn hoofd, begon hij te denken aan de aantrekkelijke dertiger met wie hij zich twee weken geleden in de nachtsauna heel aangenaam had verpoosd, en die er misschien vanavond ook wel weer was.

‘ ’t Moet anders met de seks,’ riep Grada driftig. ‘ ’k Ga opschrijven hoe ik er zelf altijd onder heb geleden, onmenselijk was het, ’t wordt een uitgebreide serie. Enfin, jij weet er alles van, ik heb het tegen jou nooit onder stoelen of banken gestoken.’

Inderdaad was de openhartigheid waarmee beider seksleven in een eindeloos feuilleton ter sprake was gekomen een van de grote constanten geweest van hun relatie, zozeer zelfs dat Lewedorp zich soms bitter had afgevraagd of dat niet het enige was dat haar aan hem bond: dat ze zich bij een ander nooit zo schaamteloos zou durven blootgeven.

Altijd had hij ook, op een avond als deze, zonder de minste gêne kunnen zeggen: ‘Schat, ik ben geil, ik ga naar de nachtsauna’; maar dat leek hem in de gegeven omstandigheden, temeer omdat ze in zijn gezelschap duidelijk was opgebloeid, bijzonder weinig kies.

‘Je moet nog even blijven, hoor,’ zei ze juist weer. ‘Van mij hoeft je niet weg, ik voel me echt prima.’

Maar hij hield het niet langer vol.

‘Even blijf ik nog,’ zei hij mat, ‘maar ’t is toch echt beter voor je...

trouwens, ik ben zelf ook niet helemaal in orde.'

'Niet in orde? Wat heb je dan?'

'Och, beetje in m'n hoofd... in m'n keel ook... Zomergriepje op komst, lijkt het wel.'

Grada keek hem opeens diep bezorgd aan.

'Maar dat kan heel vervelend zijn. Heb je wel Antigrippine in huis, Aspro-bruis? Nee zeker.'

Meteen stond ze op, en wilde kennelijk haar eigen doodzieke lichaam naar de badkamer slepen om de medicamenten voor hem te gaan halen.

Maar zo heftig was haar impuls tot zorgzaamheid dat ze in haar haast tegen de deurpost opliep, waarbij haar een gesmoorde kreet van pijn ontsnapte; en in gebukte houding vervolgde ze haar weg, wrijvend tegen haar zere knie.

Lewedorp bleef doodstil zitten.

Een paar keer eerder tijdens hun vriendschap was het hem overkomen dat de zo bruuske en hautaine Grada totaal onverwacht, in een engelachtige gril, zacht en lief voor hem was geworden als een jonge moeder, en tederheid bij bakkenvol over hem had uitgestort. Omdat hij besefte dat het misschien de laatste keer was dat ze er de kracht voor zou hebben, voelde hij nu inderdaad een zwelling in zijn keel, maar wel anders van aard dan hij had voorgewend.

'Je hebt ook geen sjaal bij je natuurlijk.' Grada was alweer binnen. 'Hier, neem deze. Wel omdoen hoor, al is het zomer. En je neemt natuurlijk een taxi.'

De sauna was pal bij haar huis, zodat dat Lewedorp minder goed uitkwam. Maar toen hij als smoes verzon dat hij slecht bij kas was stond Grada erop de taxi te betalen en stemde hij maar toe: het was nu in het centrum zo onveilig dat hij er misschien nog goed aan deed ook, en de korthed van de rit best tegen de chauffeur zou kunnen verdedigen.

De aantrekkelijke dertiger van twee weken geleden was er niet, maar het was pas half een, en hij kon natuurlijk nog komen.

Toch piekerde Lewedorp er niet over, op hem te wachten. In de taxi was hij eigenlijk al begonnen tegen een herhaling op te zien, want hij was nu eenmaal razend promiscue; en afgezien van zijn eigen bedenkingen was het maar helemaal de vraag of de persoon in kwestie een tweede keer op prijs had gesteld.

Na in zijn hitsigheid het gebouw van boven tot onder een paar keer in ijtempo te hebben doorkruist, draalde hij wat langer in de afdeling van de rusthokjes, en bleef zelfs her en der enige seconden bij zo'n op

vleselijke geneugten ingerichte cabine staan, al naar gelang het zich erin exponerende lustobject daartoe aanleiding gaf.

Maar omdat de aanvankelijke nieuwsgierigheid op de telkens even naar hem toe gewende gezichten doorgaans meteen plaats maakte voor onverschilligheid of afwijzing, in een enkel geval zelfs uitgesproken walging, en hij bij zijn enige poging om in een hokje te klauteren zich bij een broodmager oudje bleek te willen voegen, dat hij bij de flatteuze verlichting had aangezien voor iets veel leukers, gaf hij er al snel de brui aan en droop af naar de orgiekamer.

De onderverdeling in lichtsterkte is er in drieën: van betrekkelijk goed zicht tot aardedonker. Lewedorp koos meestal voor het gulden midden en lag daar ook nu, na enkele bejaarden van zich te hebben afgetrapt en zelf door twee of drie wat jeugdiger figuren te zijn weggeslagen, vrij spoedig in de ‘soixante-neuf’ houding met een tanig type, dat op enkele gevoelige visuele en tactiele punten zijn ideaalbeeld van mannelijk schoon niet al te zwaar beledigde.

Een half uur na aankomst stond hij zich onder de douche af te vragen of hij, nu de bevrediging was geïncasseerd, zou weggaan of blijven, maar hij begreep dat deze besluiteloosheid best enkele uren zou kunnen voortduren, wat dus op hetzelfde neerkwam als blijven.

Sauna's, whirlpool noch bioscoop trokken hem voorlopig aan, evenmin als de bar, en hij liet zich, op een kruispunt van vele paden, in de makkelijke stoel van het daar opgestelde zitje zakken.

‘e si ver’ noi aguzzavan le ciglia
come’ vecchio sartor fa nella cruna’

De beroemde regels uit de vijftiende zang van Dante's ‘Inferno’, waarin de borende nichtenblik vergeleken wordt met die van een oude kleermaker die een draad in de naald steekt, gonsden Lewedorp tamelijk ontoepasselijk door het hoofd, want de hem passerende saunabezoekers liepen hem, en elkaar, naar het scheen juist zo achteloos mogelijk voorbij.

‘Mooie exacte verzen,’ mijmerde Lewedorp, ‘al is natuurlijk de blik van Charlus, op het moment dat hij in Balbec Marcel ontmoet, oneindig veel geraffineerder en complexer gedaan. Bspottelijk natuurlijk Proust met Dante te vergelijken; ook weer niet zó bspottelijk, want beiden hebben de grote gooi superieur gehaald – maar wat is het nu precies waarom ik in Dante ook dit keer niet verder kom dan de achttiende zang, en bij Proust meteen bij eerste lezing nog ademloos was bij *Le Temps Retrouvé*?’

Het antwoord had simpelweg kunnen zijn, dat hij er de tijd en de concentratie niet meer voor opricht. Lewedorp had namelijk zijn eigen scheppende arbeid hervat, en was dezer dagen juist aanhoudend bezig met het in vorm krijgen van een passage die een uiterst merkwaardige ervaring uit zijn midlifecrisis moest behandelen.

In zijn wanhoop had hij de tram genomen naar Osdorp, en bij een hoog flatgebouw na veel vijven en zessen de toegang gevonden tot het dak, waar hij af wilde springen. Naar beneden kijkend stelde hij zich het bloederige pakje kapotgebarsten vlees voor dat daar over enkele ogenblikken zou liggen, en hoopte nu maar dat hij de kracht zou opbrengen zijn voornemen ook werkelijk uit te voeren.

Het was zondagmiddag, een uur of vijf. Op straat was helemaal niemand, en ook een tegenovergelegen flatgebouw, dat bijna het spiegelbeeld was van dat waar hij op stond, maakte een verlaten indruk, zodat het was of een toneel zich even leeg had gemaakt voor de sterfaria van het stuk.

Toen zag hij, dat op het dak tegenover hem iemand op precies dezelfde manier naar beneden stond te kijken. Het was een vrouw van zijn eigen leeftijd die, hoewel het koud winterweer was, en hijzelf in zijn leren jek vernikkelde, alleen een dunne pyjama droeg, maar eigenaardig genoeg wel een tas bij zich had, waar ze nu een bril uit te voorschijn haalde, waarschijnlijk om nog beter te zien waar ze terecht zou komen.

Want dat ook zij zich van kant wou maken stond voor Lewedorp vast, en nadat ze hem, na het opzetten van haar bril, eveneens in het oog had gekregen, stonden ze elkaar een aantal vertraagd schijnende seconden aan te kijken, als twee trapezewerkers die van elkaar het teken verwachten voor de dodensprong.

In zijn magische roes leek het Lewedorp veelbetekenend dat het, in plaats van een jongen of man (die misschien, als er maar een glimp van schoonheid in het geding was geweest, zijn geslachtsklieren in werking had gezet en zo de smartelijke agressiviteit van het moment nog verhoogd) een vrouw was die zijn laatste ogenblikken deelde, zoals zo vaak tijdens zijn leven een vrouw (zelfs Grada) zijn agressie had geblust, en de bron was geweest van een ontroerde sympathie.

‘Het mens moet niet dood,’ dacht hij opeens. Want dat was eigenlijk de logische uitkomst van zijn gevoel.

Langzaam begon hij met zijn hoofd te schudden zodat hij, door een plotseling verstoord evenwicht, haast zelf naar beneden duikelde. De vrouw, die zich een hoedje schrok, maakte ook zelf snel een pas achterwaarts, waarna ze haar bril afzette en weer in haar tasje deed, wat

hem nu weer praktisch onzichtbaar voor haar moest maken.

Ze scharrelde kippig naar het luik of deurtje, waardoor ze het dak had bereikt, maar net voor ze uit zijn gezichtsveld verdween wendde ze zich nog even om, keek onzeker zijn kant uit, en zwaaide in den blinde.

Terugdenkend aan het voorval, zoals hij de laatste dagen frequent had gedaan, vroeg Lewedorp zich ook nu af of het eigenlijk wel in de opzet van zijn boek paste.

In een verhaal van Peter Handke had het niet misstaan, ook zag hij het wel zitten als Borges-metafoor. Maar het hoofdzakelijk beschrijvende proza dat bij de laatste auteur diepte wil suggereren, en bij de eerste een smartelijk gebrek daaraan, was Lewedorp wezensvreemd, al had hij voor de Duitser een oneindig veel grotere haat dan voor de Argentijn.

Wat vrijwel iedere schrijver naast Proust in zijn ogen zo futiel maakte, was juist dat deze nooit beschrijft zonder onmiddellijk een gedachte, en zelfs de reflectie op die gedachte, en soms daarna de kritiek op de reflectie op die gedachte, aan het beschrevene te verbinden. Dit procédé, dat hij probeerde na te volgen in zijn eigen stijl, sluit iedere gemakzuchtige suggestie, flauwekul dus, uit; maar helaas had Lewedorp tot nog toe geen enkele interessante gedachtegang omtrent de door hem verhinderde zelfmoord van de vrouw in de pyjama ontwikkeld.

Zijn handdoek, die op de grond was gezakt, strak om zijn heupen gordend kwam hij overeind en begon, verwoed op zijn probleem geconcentreerd, door de gangen van het sekspaleis te ijsberen.

‘Als ik haar nu zag staan, zou ik haar laten springen,’ dacht hij op eens.

Dezelfde seconde gleed hij uit over een glibberig stukje van de stenen vloer, tenminste als men zou kiezen voor de nuchterste verklaring voor zijn val. Lewedorp zelf had de gewaarwording door de kracht van de creatieve schok, die bovenstaande ingeving in hem teweegbracht, op de grond te worden gesmeten; en in plaats van de te verwachten versuffing was de toestand waarin hij bleef liggen, om een en ander in zijn hoofd uit te werken en op waarde te toetsen, van een stralende luciditeit, zeker vergeleken bij de halve schemer waarin hij de laatste dagen had rondgetast.

‘Waarom zou ik het mens nu laten springen? De vraag is absurd, want ik zou uiteraard niet meer op een dak klimmen om zelfmoord te plegen, en dus niet in de situatie raken. Ik ben immers niet meer depressief. Maar waarom denk ik, dat ik nu zou denken: “Spring maar”?’

Omdat ik haar vaal en onbelangwekkend zou vinden, een verpieterde Nana Mouskouri, en trouwens, om geen last door haar te krijgen, onmiddellijk de benen zou hebben genomen. Ik ervaar mezelf dus nu als een moreel aanmerkelijk ongevoeliger persoon dan toen, en moet concluderen dat ik me er stukken beter bij bevind.'

Verwees dit naar de morele superioriteit van een depressivus? Het zou de schakel kunnen zijn naar de verdere ontwikkeling van zijn verhaal.

Origineel kon het worden, geniaal haast. Maar op het moment dat hij van pure vervoering lichamelijk rechtop ging zitten, gleed hij mentaal met een klap onderuit, en vloekte van teleurstelling.

Want originaliteit was juist, waar het aan schortte. De samenhang tussen moraal en depressiviteit, wist hij opeens weer, was al eerder aangekaart, in het Nederlands door Carry van Bruggen, zodat zijn vondst er geen was, en al helemaal niet de smak waard die hij gemaakt had.

Wel was hem (maar dat stemde hem nauwelijks dankbaar) iets essentieels omtrent zijn huidige zelf geopenbaard.

'Ik ben harder geworden, liefdelozer,' dacht hij, terwijl hij overeind krabbelde. 'Het komt allemaal door mijn therapie, en de assertiviteit die me daarin is aangepaat. Daar heb ik het aan te danken dat ze me nu een valse nicht noemen, want ik ben natuurlijk onmogelijk, en zal op mijn ouwe dag wel totaal geïsoleerd raken.'

Hij stond nu weer op zijn benen en was daar blij om, want al was er niemand bij hem neergeknield om te vragen of hij niet goed was, toch had zijn worsteling met de muze wel wat bevreedend bekijks getrokken. Klaarblijkelijk juist van buiten gearriveerd kwam bovendien op dat ogenblik in de verte de jongeman aanlopen voor wie hij de tocht naar de sauna in eerste instantie had ondernomen.

Meteen viel hem weer op, hoe sterk diens overeenkomst in uiterlijk was met de stripfiguur Eric de Noorman. Toen de kerel in het voorbijgaan zijn enigszins geïmponeerde groet beantwoordde met een bruuske hoofdbeweging in de richting van de rusthokjes, duidelijk met de bedoeling dat hij hem daarheen zou volgen, knapte Lewedorps stemming hier dan ook niet weinig van op.

Gevleid dribbelde hij hem achterna, maar vlak voor ze de trap op zouden gaan versnelde hij opeens zijn pas, en haalde hem in.

'Luister 'ns joh, ik moet je wat vragen.'

'Straks,' mompelde de viking, zijn voet op de eerste trede zettend.

'Nee, nu. Kom, laten we hier even gaan zitten, 't is belangrijk.'

Hij begaf zich naar de bank van het zitje waar hij zich al eerder had opgehouden, en klapte uitnodigend met zijn hand op de zitting; in de

wetenschap overigens dat hij er een code mee doorbrak, niet ongelijk aan de zwiijgplicht in een trappistenklooster.

Hier legt men zich die doorgaans op om de seksuele spanning niet te breken, en ook Lewedorp zou zich er niet gauw aan onttrekken; maar helaas was zijn laatste orgasme te kort geleden om, gezien zijn leeftijd, te kunnen rekenen op een volwaardige potentie, zodat hij er verstandig aan dacht te doen de seksuele confrontatie nog eventjes uit te stellen.

De noordelijke schoonheid bleef onderaan de trap verschillende seconden diep nadenkend aan zijn snorpunten staan draaien voor hij de knoop doorhakte, en naast Lewedorp plaatsnam.

‘Nou, wat is er dan?’

Maar Lewedorp had hem niets te zeggen, en zat dan ook frenetiek te zinnen op iets aannemelijks.

‘Hallo oom Luc,’ klaterde nu een vertrouwd, stralend jong stemgeluid.

Fulco, de zoon van Joyce, was uit de nabijgelegen doucheruimte naderbij gekomen. Aangezien hij bezig was, met hoog opgeheven handdoek, zijn schouders droog te wrijven, was het eerste dat Lewedorp in het oog sprong zijn zachtjes heen en weer zwaaiende geslachtsdeel, dat ook in ruste van flink formaat was, en in een blinkend metalen cockring gevat.

‘Hé, wat doe jij hier,’ zei Lewedorp beslist ontoeschietelijk.

Hij had de jongen nog nooit eerder in dit oord van ontucht gezien, en het treffen had voor hem een onaangenaam incestueus tintje.

‘Precies hetzelfde als jij, oom Luc.’ Bij deze woorden keek Fulco niet hem, maar de viking uitdagend aan, en begon zijn handdoek, die lichtblauw was en fraai tegen zijn diepbruine huid afstak, nonchalant om zijn jeugdig ranke bekken te draperen.

Lewedorp hoefde niet opzij te kijken om de half toegeknepen ogen van zijn buurman te zien, als van een poema in de zon, en te weten dat hij wel kon inpakken.

‘Noem me toch niet altijd oom Luc,’ begon hij in het wilde weg te snauwen. ‘Zeg gewoon Luc, dat heb ik je al zo vaak gevraagd. Je bent nu verdomme toch ook geen kind meer. Het lijkt wel of je ’t doet om me te pesten!’

‘Waarom zou ik u pesten, oom Luc?’ vroeg Fulco koeltjes. ‘Nou, ik ga ’ns naar boven.’

Onderaan de trap bleef hij echter staan en keek erotisch achterom, waarop het voorwerp van Lewedorps begeerte zich zonder boe of bah

te zeggen van zijn zitplaats verhief en hem met grote passen nabende.

Gedepimeerd bleef Lewedorp achter.

‘Ik gun het ze best,’ dacht hij onecht. ‘Ik kan heel goed de zon in het water zien schijnen, altijd gekund trouwens.’

Omdat het al tegen tweeën liep, en hij de volgende dag een afspraak had met zijn uitgever, besloot hij zich nu maar aan te gaan kleden en naar huis te gaan.

In de kleedruimte, tussen de spiegels, klaarde zijn humeur weer wat op, want hij vond dat hij toch nog maar uitstekend oogde.

De laatste zomers had hij niet meer zo veel tijd in de zon doorgebracht als vroeger, maar met behulp van zelfbruinende middelen en af en toe een shot van het zonnekanon slaagde hij er desondanks in (te meer omdat hij zijn huid altijd als een callgirl verzorgd had) er nog steeds uit te zien als een roodkoperen gladiator.

‘Fulco zal toch wel begripen,’ dacht hij onder het aankleden, ‘dat mijn uiterlijk voor iemand van tweeënvijftig echt niet te geloven zo fantastisch is! Dat kan het dus niet zijn waarom hij de spot met me drijft, ja want dat doet ie. Verder heb ik met de verhalenbundel van zijn moeder werkelijk wonderen gedaan, dus dat is ook al geen reden voor hoon.’

Met diepe voldoening dacht hij aan zijn prestatie terug: Joyce had niet geweten wat ze las, toen ze haar manuscript van hem terugkreeg, en er de volgende dag aan de telefoon extatisch over uitgepakt.

‘Precies wat ik bedoelde! Schat, je bent een meester! Je hebt absoluut literatuur gemaakt van mijn gebroddel!’

En inderdaad had Lewedorp, wiens gevoeligheid voor de heersende literaire sensibiliteit ongeveer opwoog tegen zijn minachting ervoor, zich met kwaadaardig plezier op haar pennenvruchten uitgeleefd.

Toch was dat niet de hele waarheid. De voorkeur voor het korte striemende zinnetje, het pregnante werkwoord, de diffuus flitsende verteltrant mocht nog zo op zijn zenuwen werken als hij er in druk mee werd geconfronteerd, al schrijvend was hij niet ontkomen aan de roezige werking van het procédé, zodat niet alleen het warme hart van Joyce er nu in klopte, maar het zijne er wel degelijk een zekere voorname smachting aan had toegevoegd.

‘Ik kom er een keertje asperges voor eten,’ had hij geantwoord, ‘en geef het nu maar gauw aan die brave Rom, dan heeft ie eindelijk ook ’ns iets behoorlijks in zijn fonds.’

‘’t Is nu haast te goed voor Rom,’ had ze weifelend gezegd.

Vooral dat laatste had Lewedorps ijdelheid niet weinig gestreeld, en de herinnering eraan stemde hem nu welhaast eufoor, zodat hij fluitend de sauna verliet.

Helaas had hij onmiddellijk daarop zijn tweede aanvaring van die avond met een representant van de jonge generatie; want op de stoep van een broodjeswinkel, die hij moest passeren om de Leidsestraat in te slaan, stond Danny, omstuwde door een kluwen leeftijdgenoten wier voorkomen en uitstraling zelfs Lewedorp, die enige ervaring had met het grote-stadsproletariaat, de stuipen op het lijf joegen.

De jonge monteur, die hem ook gewaar werd, hield een moment op met kauwen, en zijn frikadel viel uit zijn hand; maar de verbijstering op zijn gezicht maakte al snel plaats voor gruwelijke haat, en hij piepte met zijn ijle sopraantje: 'Jongens, een poot! Laten we 'm even rammen!'

Maar Lewedorp was de hoek al om; en de legendarische sprintster Fanny Blankers-Koen kan op het hoogtepunt van haar roem geen kortere tijd hebben gemaakt dan die, waarin hij de Leidsestraat doorvlood en de taxistandplaats op het Leidseplein bereikte.

Hier stond gelukkig geen rij, en wel twee taxi's.

'Verdomme,' dacht hij op weg naar huis, 't is nu al de tweede keer dat me dat overkomt!'

Want hij was Danny, die de hem aangedane belediging nog steeds niet verwerkt had, ook een keer 's avonds laat tegengekomen bij de Munt. Al was hij bij die gelegenheid alleen geweest, toch had Lewedorp het ook toen op een lopen moeten zetten, omdat het knulletje hem uit de verte met een mes had bedreigd.

'Vervelend,' dacht hij, 'niet alleen dat ik nu niet meer naar Splash durf, ik kan op die manier 's avonds eigenlijk geen stap meer in de stad zetten. Nou ja, dan moet ik me in godsnaam maar helemaal op mijn werk gooien.'

Hij ging daar nu trouwens zo in op, dat hij weinig andere behoeften had. Dat hij juist door het omwerken van de verhalen van Joyce weer aan de slag was gegaan, was natuurlijk wel heerlijk ironisch.

Dat soort schrijven had hem ten overvloede nog eens ingescherpt dat hij liever op slag zou sterven dan ooit deze shit op zijn naam te hebben staan, zodat het hem in zijn artistieke overtuiging had bevestigd, en hij er barstend van creatieve energie uit tevoorschijn was gekomen. Vechten, tegen alles ingaan, zeker de tijdgeest met zijn behoefte aan pretentieuze kitsch, schijndiepzinnigheid. Alleen staan, en zich er niet door laten ontmoedigen dat hij gezien zou worden als een Don Quichotte, maar daar juist zijn trots uit putten, temeer omdat hij in elk

geval óók niet zwichtte voor de haast, het commerciële, de alomtegenwoordige vluchtigheid. En bij het omslaan van de hoek Van Baerlestraat-Willemsparkweg kwamen de regels weer in hem op, die hem vanaf zijn achttiende met regelmatige tussenpozen in zijn miskenning hadden getroost, en wel het volkslied mochten heten van het onherbergzame rotseiland van zijn schrijversleven:

‘Ach, der Menge gefällt was auf den Marktplatz
taugt
Und es ehret der Knecht nur den Gewaltsamen.
An das Gottliche glauben
Die allein, die es selber sind.’

Maar een parafrase op deze droefgeestig-fiere strofe, waarin hij de volgende dag ten kantore van zijn uitgever heel zijn niet geringe overredingskracht legde, viel toch niet onverdeeld goed.

‘Wij denken echt niet in de eerste plaats commercieel, hoor, dat weet u nog wel van vroeger,’ zei het meisje dat hem van directiewege te woord stond, ‘maar we hebben ’t gevoel dat uw nieuwe werk zo helemaal nergens bij aansluit.’

‘Moet dat dan?’ vroeg Lewedorp snijdend. ‘Dan zijn de criteria hier wel behoorlijk gekelderd. Bij de vroegere directeur, mijn goede vriend Laurens Belotzky, was dat nu juist een aanbeveling!’

‘Laat ik me in godsnaam beheersen,’ dacht hij intussen, ‘ik heb nu gewoon te zorgen dat ik deze kinderen ook op mijn hand krijg.’

Want het gerenommeerde huis had een paar jaar geleden een verjongingskuur ondergaan, en werd nu gedreven door enkele ambitieuze dertigers met wie Lewedorp nooit eerder te maken had gehad.

Dat hij hun in een vlaag van verrukt enthousiasme de eerste drie hoofdstukken van zijn boek alvast ter lezing had aangeboden, leek hem nu van een schier zwakzinnige stupiditeit.

‘U zult er heel anders over oordelen als het af is,’ zei hij daarom gauw, op een toon van verzoening, ‘mijn dingen moet je in hun totaal zien, omdat de structuur voor wat ik wil zeggen uiterst essentieel is.’

Het meisje ging even bij zichzelf te rade.

‘U moet ’t natuurlijk afmaken,’ zei ze toen, ‘maar helaas houden we er niet van valse verwachtingen te wekken, en ik durf absoluut niet te garanderen dat we er ooit achter zullen kunnen staan.’

Lewedorp had het gevoel dat hij aan een om zijn hals geknoopt touw naar beneden werd gelaten in een diepe en stikdonkere mijnschacht.

‘U bedoelt dat u er sowieso niet voor zou voelen, me uit te geven?’

‘We moeten onze risico’s beperken. Nogmaals, we denken niet commercieel, maar een minimale haalbaarheid is wel vereist, en ik heb het voor de zekerheid nog even in de boeken nagekeken...’

Het gesprek, dat plaatsvond in de wat geïmproviseerde ontvangstruimte tussen twee grotere kantoorvertrekken in, en er ook de enige verbindingsweg tussen vormde, werd nu onderbroken doordat van de ene deur naar de andere Laurens Belotzky overstak, die, al was hij nu met pensioen, hier kennelijk nog steeds kind aan huis was.

Hij was de man die Lewedorp vroeger gesteund had en, hoewel hij zich nooit uitbundig over zijn werk had uitgelaten, in ieder geval zo veel respect getoond had voor wat hem bezielde dat hij, na het echec van het eerste boekje, toch ook nog tot de uitgave van het tweede had besloten.

‘God Luc,’ riep de oude man blij verrast, ‘een tijd geleden, kerel. Je komt ook nooit meer bij Arti, hè! Zeg, maar die vriendin van jou, ze schrijft heel aardig, we waren er hier allemaal bijzonder mee ingenomen. Kom, hoe heet ze.’

‘Grada ten Cate?’ vroeg Lewedorp mat. Die is toch bij de Bij?’

‘Grada niet,’ zei Belotzky die de naam uitsprak of hij gelijktijdig een golf maagzuur in de mond kreeg. ‘God verhoede. Nee die vroegere vrouw van die acteur... Joyce... Joyce...’

‘Joyce Diepenveen,’ riep de jonge uitgeefster, ‘is dat een vriendin van u? Hét debuut van deze herfst, denken we hier.’

Lewedorps hart sloeg een slag of vijf over.

‘Maar,’ stamelde hij, ‘ze is... ze was... Rom Kelfkens...’

‘Nee nee, ze komt bij ons, in de najaarsaanbieding. Niet bij Kelfkens natuurlijk, dat zou doodzonde zijn.’

‘Doodzonde, ja,’ gaf Lewedorp toe.

‘En wat brengt jou zelf hier, kerel. Kom je ook een manuscript inleveren?’ vroeg Belotzky hartelijk.

Het meisje sloeg verward haar ogen neer.

‘Niet inleveren,’ zei Lewedorp, ‘terughalen.’

Hij pakte zijn drie hoofdstukken van de tafel, en verliet het vertrekje zonder groet.

Ofschoon Lewedorp zich in seksueel opzicht alles toestond wat er in zijn hoofd opkwam, had hij een probleempje met de moderne pornofilm, waaraan hij een verderfelijke werking toeschreef; overigens van geheel andere aard dan de meeste tegenstanders, die voor een toename van liederlijke losbandigheid beducht zijn.

Juist afname hiervan was, wat Lewedorp vreesde. Obsceniteit kan op film immers veel volmakter en geïdealiseerder overkomen dan ooit in de werkelijkheid, en hij onderging die dan ook als zo zuigend aantrekkelijk, dat hij er soms meer van genoot dan van levende seks, die hij nu eenmaal niet graag in het gedrang zag komen.

Uiteraard ging het hier om een betrekkelijk beperkt aantal zeldzaam fraaie hoogtepunten. Heteroporno, die hij over het algemeen nogal slap, kneuterig en slecht gefotografeerd vond, interesseerde hem in het geheel niet.

In de jaren van zijn midlifecrisis, toen hij onder zulke sterke minderwaardigheidsgevoelens leed dat hij in de gebruikelijke versiergelegenheden geen stap durfde zetten, had hij veel films en filmpjes gezien; en ook nu nog ging er nauwelijks een week voorbij zonder dat hij in zijn vaste seksbioscoopje van de nieuwste Amerikaanse en Franse producten kennis nam.

Hij was nogal gechoqueerd toen hij daar, op een zondagmiddag in september, de zoon van zijn vriendin Joyce, Fulco, verschillende staaltjes van zijn seksuele vaardigheid op het witte doek ten beste zag geven, in hechte samenwerking met een keur van welgeschapen geslachtsgenoten.

‘Zeker gemaakt onder auspiciën van Stella Adler,’ dacht hij spottend. Want een jaar geleden had de jongen, die net als zijn vader acteur wilde worden, na zijn eindexamen aan de Amsterdamse toneelschool een tijdje in New York doorgebracht, om daar de tekorten in zijn opleiding aan te zuiveren met een zomercursus bij de bejaarde Russische actrice van die naam.

Al kon hij omstreeks die tijd het bloed van zijn vriendin wel drinken, en wenste hij ook de knaap regelmatig het graf in, toch nam hij zich voor, op abstract menslievende gronden, tegen geen van beiden van zijn ontdekking te reppen; en dat zou stellig ook absoluut niet gebeurd zijn, ware het niet dat Fulco op zekere morgen, toen Lewedorp zijn moeder kwam ophalen voor een lunch bij Brasserie Van Baerle, zich jegens hem onderscheidde door werkelijk honds brutaal en onaangenaam gedrag.

‘Hoe is het met je boek, oom Luc?’ had hij met een sarrend lachje gevraagd. ‘Heb je al een uitgever gevonden?’

Nu was dat Lewedorp, ondanks een paar vage strevingen in die richting, nog in het geheel niet gelukt, wat hij ook grootmoedig toegaf.

Daarna ging hij over tot het offensief.

‘Jou heb ik laatst gezien in een pornofilm. Ik moet zeggen, ik vond het wel verschrikkelijk.’

Fulco’s gezicht werd lichtrood. ‘Doe niet zo ouderwets, oom Luc. Ik had gewoon geld nodig.’

Ouderwets wilde Lewedorp niet zijn.

‘Begrijp me goed, ik ben zelf een liefhebber van porno, mits goed gedaan, en wat dat betreft... Ik zal het je maar eerlijk zeggen, Fulco, je kan er niks van.’

‘O nee?’

‘Nee. Pijpen deed je met een gezicht als een oorwurm, en toen die donkere knul je neukte had ik uitgesproken met je te doen, wat niet de bedoeling kan zijn van porno.’

En het was waar dat Lewedorp, naast zijn conventionele bedenkingen, ook uit een oogpunt van seksueel professionalisme nauwelijks naar het gestuntel van zijn mooie blonde kennisje had kunnen kijken.

Fulco voelde zich nu ernstig in zijn eer aangetast.

‘Dan heb je er niks van begrepen! Ik keek juist heel hartstochtelijk! Ik heb de film toch zelf teruggezien, ik was er juist heel erg ín.’

‘Ja ja,’ zei Lewedorp, ‘het gebruikelijke misverstand.’ En hij startte een uitgebreide uiteenzetting over de esthetica van de porno die hij in de loop der jaren, alleen door er veel van te zien, haast onbewust had ontwikkeld.

Dat een ontspannen gelaatsuitdrukking, of liever nog vrolijkheid en provocatie een sterkere opwindings teweegbrengen dan waargenomen hartstocht of moeite, was maar een zijlijntje. Al gauw werd de analogie met respectabeler kunstvormen aangesneden, met name wat betreft de spanning, die bij porno dan wel van seksuele aard is, maar wel degelijk ook aan strenge criteria heeft te voldoen omdat er nu eenmaal ook uitstekende seks bestaat naast minder geslaagde; en zoals dat kunstwerk een tien haalt dat schokt en verrast, maar in zijn proporties bevredigt, zo ook die pornofilm, al wordt daaraan (en dat noemde Lewedorp niet zonder schamperheid juist het moderne van het genre) gelijktijdig de eis gesteld van ononderbroken comfort.

De jongen zat hem met open mond aan te kijken.

‘Je neemt het wel behoorlijk serieus zeg. Eigenlijk bedoel je dus dat porno nog maar in zijn kinderschoenen staat.’

‘Er moet een Proust komen van de porno,’ hoorde Lewedorp zichzelf antwoorden, net op het moment dat Joyce, die zich tot nu toe in haar slaapkamer aan het kleden was geweest, tevoorschijn kwam in een enorme zwarte draperie die even monsterlijk was als modieus.

‘Proust bij de koffie,’ riep ze opgewekt, ‘Proust night and day. Jij bent in staat Proust bij een verstopte gootsteen te halen.’ En tegen haar zoon zei ze: ‘Schat, doe even open, ik geloof dat je collegaatjes aan de deur zijn.

Want er was gebeld, en na achter zijn moeders rug nog de vinger tegen zijn mond te hebben gelegd, wat Lewedorp hoogstwaarschijnlijk tot stilzwijgen omtrent het zojuist besprokene moest manen, verliet Fulco de kamer.

Joyce trad nu op haar vriend toe, en drukte licht een hand tegen zijn voorhoofd, als een verpleegster die op koortsigheid controleert.

‘Nog veel last gehad?’ vroeg ze meelevend. ‘Erg somber, neerslachtig? Kom, we nemen hier nog even een sherry.’

Ze had zich voorgenomen de depressie die ze Lewedorp zelf had bezorgd met de kracht van haar volle inzet zo zorgvuldig mogelijk te begeleiden.

‘Ik heb nog veel nagedacht,’ vervolgde ze, hem zijn drankje aanreikend. ‘ ’t Was natuurlijk beestachtig van me, je zo lang out of the picture te laten, maar wat je de vorige keer zei, over dat dubbelspel en zo, daar ga ik toch niet in mee. Dat ik bij jouw uitgever terecht ben gekomen is volstrekt legitiem.’

‘Waar zeur je dan over,’ zei Lewedorp nors.

‘Ze hebben jouw boek geweigerd, dus natuurlijk heb ik met je te doen. Daar komt de ironie bij dat je mijn bundel, waar iedereen nu zo enthousiast over is, zelf voor de helft hebt geschreven.’

‘Zeven achtste,’ zei Lewedorp.

‘Je hebt er veel aan gedaan ja. Heb je vannacht een beetje geslapen! Toch geen rare gedachten hè, niet meer van daken willen springen.’

‘Constant,’ zei Lewedorp vuil.

‘Kom kom, ’t is niet zo erg als je midlifecrisis. Een therapeut heb je dit keer volgens mij niet nodig.’

In werkelijkheid had Lewedorp, in zijn diepe teleurstelling, wel degelijk contact opgenomen met zijn oude psychiater, die hij een paar keer voor een gesprek had bezocht. De man had hem de tip aan de hand gedaan om, na eerst een nieuwe vriendenkring te hebben opgebouwd, voor altijd met Joyce te breken, maar Lewedorp besefte maar al te smartelijk, dat hij zo’n consequent gedrag niet aankon.

‘Nieuwe vrienden maken, op mijn leeftijd, nu ik toch al zo kieskeurig

ben,' had hij tegengeworpen. 'En dan, net of een valse nicht als ik die zo makkelijk zal krijgen. Ik mag al blij zijn als ik op mijn ouwe dag niet totaal vereenzaamd raak.'

'Ik zei u al, u bent geen valse nicht. Wat tactloos misschien, maar dat ze u vals noemen komt alleen omdat u homo bent.'

Maar Lewedorp had dit betwijfeld, en ervoor gekozen zich door zijn verraderlijke vriendin, die uit de voeten moest met haar schuldgevoel, weer eens ouderwets te laten verwennen. 'Volgende week krijg ik de drukproeven, Luc,' zei deze nu. 'Zou je er erg onder lijden die voor me na te kijken? Ik ben zelf nu eenmaal een kluns in die dingen.'

Een oorverdovend lawaai maakte Lewedorps positieve reactie onverstaanbaar. Het kwam van de bovenverdieping, waar Fulco zijn afdeling had.

'Ze zijn aan 't repeteren,' schreeuwde Joyce. 'Een nieuwe versie van Le Sacre du Printemps.'

'Maar dat heeft Pina Bausch toch net gedaan!' riep Lewedorp terug. 'Niet erg origineel van ze!'

'Ze pikken alles! Expres! Originaliteit zijn ze tegen! Kom, zullen we nu maar gaan?'

Lewedorp zag nogal op tegen de lunch, want ze zouden eten met Grada.

Tussen zijn twee vriendinnen was namelijk sinds kort het warme contact aan het ontstaan, dat Joyce twintig jaar tevergeefs had nagestreefd, en Grada categorisch van de hand gewezen. Na de voorpublicatie in een literair tijdschrift van een van de verhalen van de eerste had de ander, plotseling betoverd, de wens te kennen gegeven de begaafde debutante te leren kennen, en haar ook al een keer thuis op de thee gevraagd, een visite waarover Lewedorp van beide zijden de meest lyrische verslagen hadden bereikt.

'Weet je dat ik Grada lief vind?' schwärmde Joyce ook nu, haar arm op straat door de zijne stekend. 'Gewoon lief is ze. Ik had dat eigenlijk nooit zo begrepen uit jouw verhalen.'

'Grada is niet lief,' snauwde Lewedorp. 'Grada is ziek.'

In haar woorden had licht het verwijt doorgeklonken, althans voor zijn argwanende perceptie, dat hij degene was die dit tweetal zusterzielen met kwaadaardig raffinement uit elkaar had gehouden, wat hij wel the bloody limit vond.

'Ik die er godverdomme niets voor heb nagelaten,' dacht hij grimmig, 'minstens vijftig uitnodigingen heb overgebracht om weer te horen te krijgen: "Sorry Luc, die meid is niets voor mij."' Met name werd hij hels bij de herinnering aan zekere schouwburgpauze waarin Grada,

nadat hij haar praktisch bij de haren naar Joyce had toegesleept, op het moment dat hij ze aan elkaar voorstelde opeens uitbundig was begonnen te zwaaien naar een haar bekende hoogleraar sociologie en op hem af was gesnel met de duidelijk verstaanbare uitroep: 'Goddank, Karel, eindelijk iemand die ik ken!'

Bij Joyce was dit alles begrijpelijkerwijze totaal weggezakt, en Lewedorps antwoord, met zijn suggestie dat de pas ontloken vriendschap uitsluitend viel toe te schrijven aan Grada's ondermijnde gezondheid, sloeg ze vrolijk over.

' 'k Heb haar nog even gebeld vanmorgen,' babbelde ze, 'om te vragen of ze nu echt tussen dat snobistische tuig wilde gaan zitten, want ik had ook met liefde thuis iets voor jullie gemaakt. Maar nee hoor, ze moest en zou naar de Brasserie!'

'Ook weer zoiets,' dacht Lewedorp. 'Vroeger had ze er niet over gepeinsd!'

Toch was Grada, die wat eerder in het restaurant was gearriveerd, het aldaar vigerende publiek van reclame- en publiciteitsmensen kennelijk nogal rauw op de maag gevallen, want ze had zich, ondanks het niet fantastische herfstweer, de toegang tot de tuin geforceerd, en het personeel ook zo gek gekregen daar een tafeltje en drie stoelen voor haar uit te zetten.

' 't Is helemaal niet koud,' riep ze, toen Joyce en Lewedorp naar haar waren doorverwezen.

'Doodzonde om in die bedompte pijpenla te blijven hangen!'

Lewedorp, met haar grillen vertrouwd, zag in haar ogen de lichte hoop op tegenspraak, maar Joyce pakte meteen prijzend uit over het speelse initiatief, zodat ze even later klappertandend aan de Japanse sla zaten.

'Aardig van je, Luc,' zei Grada, 'dat je de bundel van Joyce zo'n beetje voor haar geëdit hebt. Ik begrijp alleen niet goed wat je eraan hebt gedaan. Je eigen manier van schrijven is toch heel anders?'

'Maar Luc is heel knap,' riep Joyce haastig.

'Dat moet dan wel,' zei Grada. 'Maar had je het nodig, Joyce? Ik weet zeker dat je het niet nodig had. Nu, 't is heel genereus van je.'

En opnieuw bracht ze haar bewondering voor het voorgepubliceerde verhaal ter sprake, en haar brandende nieuwsgierigheid naar de bundel in zijn geheel.

Haar enthousiasme, dat ze hem altijd had onthouden, greefde Lewedorp; maar hij wist dat ze loog, want Grada's smaak, wars van al het bewust literaire, had even weinig te maken met Proust als met dit veel naïevere woordkunstproza, waar zij en Lewedorp, op momenten van verbroedering, vaak stevig om hadden gegierd.

Dat gevestigde auteurs bij het geven van steun aan een beginnende collega zich zelden laten leiden door werkelijke merites, was trouwens geen nieuws. Zijn wrevel legde het dan ook al gauw af tegen zijn bezorgdheid, want dit eerbewijs aan het schijntalent van Joyce was vooral het zoveelste staaltje van zonderling gedrag sinds het begin van Grada's ziekte.

Het ergste in dit kader was ongetwijfeld haar laatste serie columns, ingezet als aanval op Susan Sontag, maar verworpen tot een met resentment doortrokken reeks confessies over haar seksleven, die nu the talk of the town waren. Zo grondeloos was namelijk haar bitterheid, dat ze drie onder de fictie makkelijk te herkennen Amsterdamse hoogleraren, en een beeldhouwer, had aangewezen als de eigenlijke verwekkers van haar darmkanker.

Ze begon nu, kennelijk van mening dat het schrijverschap van Joyce wel afdoende behandeld was, een scheldkanonnade over de tegenstanders van deze laatste publicaties – en na de gemaakte zoetsappigheid van het voorafgaande klom haar harde en bitse toon Lewedorp, die haar nooit anders had meegemaakt dan diep verwickeld in polemiek en bonje, als geruststellend vertrouwd muziek in de oren.

'Ze willen me d'r uit werken, hoor.' Dit over de redacteurs van haar krant. 'Alleen Jan niet, die staat achter me, de engel.' Jan was haar hoofdredacteur. 'Hij hoopt natuurlijk wel, dat ik nu gauw kasjewijne ga.'

'Ze kunnen je niets maken, Grada,' fleemde Joyce. 'Je hebt een ijzeren reputatie, de meeste mensen lezen die krant alleen voor jou.'

'Lief van je om dat te zeggen. Wat ben je toch aardig voor me. Ik geef toe, ik heb al bijna evenveel brieven gekregen als destijds met de Lockheed-affaire, en volgende week is er dan toch ook weer zo'n kleine bijeenkomst in Kras.'

Want, in geestdrift ontstoken door haar filippica's tegen de huidige seksmoraal, had een aantal van Grada's trouwste lezers haar een bescheiden meeting in een vergaderkamer van genoemd Amsterdams zalencentrum voorgesteld, om te zien of men niet kon komen tot een groepsgewijs aftasten van de mogelijkheid de heerschappij van het zinnelijke te transformeren tot iets minder fysieks; en bij de eerste vergadering, waar zo'n twintig bezoekers (onder wie Lewedorp en Joyce) zich over deze problematiek hadden gebogen, was zelfs de gedachte geuit, zij het aarzelend, van de wenselijkheid een Vereniging ter Bevordering van de Nieuwe Onthouding op te richten, en met even aarzelende instemming begroet.

Grada, die vroeger haar spreekorgaan liever definitief zou hebben

verloren dan het te verheffen in zoiets minderwaardigs als een collectief gebeuren (extreem individualisme was altijd haar ticket geweest) had de discussie zelf voorgezeten, en ook een zekere vorm van leiderschap in de toekomst niet uitgesloten. Omdat evenwel die toekomst beperkt voor haar leek, en ze hem niet te drastisch wilde bekorten, was ze daarop nu toch aan het terugkomen.

‘Luc, als er inderdaad zo’n club komt, zou jij dan niet voor het voorzitterschap voelen?’ polste ze onverhoeds. ‘Tenslotte weet jij toch ook alles van de terreur van de seks.’

‘Hè ja, Luc,’ zei Joyce, ‘je klaagt zo over je isolement de laatste tijd. Prachtige kans om daar uit te breken.’

Lewedorp wees het voorstel korzelig van de hand, maar thuisgekomen ging hij er eens over nadenken; en hoe ambivalent zijn positie ook zou worden (want hij was absoluut niet van plan ook maar in het minst aan zijn geslachtsdrift te gaan sleutelen), toch leek een eventueel aanvaarden van de bewuste functie niet geheel zonder positieve, en zelfs aantrekkelijke kanten.

Na afloop van de eerste meeting namelijk was hij, op weg naar huis, een stuk opgelopen met een flink uit de kluiten gewassen sekstegenstander, op grond van een gezamenlijke afkeer van het werk van Anais Nin. Toen ze door het voorste gedeelte van het Vondelpark wandelden, waar Lewedorp zich uit veiligheidsoverwegingen al sinds 1975 ’s avonds niet meer had durven ophouden, maar dat vergezeld van deze lijfwacht nu wel aandurfde, waren ze eigenaardig genoeg opeens middenin een rododendronbosje aan een hardhandig nummer-tje staande seks bezig geweest, waaraan hij niet zonder intens genoegen terugdacht.

Toch schaamde hij zich er ook voor.

‘Sinds 1952 ben ik niet meer zo hypocriet in de weer geweest,’ dacht hij, ‘wel een aantasting van je integriteit, zoiets.’

Maar dat werd zijn deelname aan het project natuurlijk sowieso.

Het zaaltje van Kras pulde uit toen Lewedorp er, opnieuw in gezelschap van Joyce, ten tweeden male verscheen.

Een snerend item in ‘Dag In Dag Uit’ van de Volkskrant, waar Grada in haar eigen column nog snerender op was ingegaan, had de onderneming in een plezierig controversiële sfeer getrokken. Hoewel de bedrukte zielen die de vorige keer de stemming hadden bepaald ook nu niet geheel ontbraken, waren de opgewekte sensatiezoekers (van wie enkelen Lewedorp eerder oversekste herpesharden dan door kanker belaagde minimumlijders toeleken) nu toch ver in de meerder-

heid.

‘O God,’ dacht Lewedorp, ‘en de sufferd had er zo makkelijk onderuit kunnen komen!’

Want Grada’s toestand, die zich de laatste tijd als betrekkelijk stationair had voorgedaan, was opeens verslechterd, waarbij nog niet helemaal duidelijk was of het hier een nieuw stadium van haar kwaal betrof, of alleen maar de zware verkoudheid die ze tijdens de lunch in de tuin van de Brasserie had opgelopen. Maar ondanks de adviezen van haar huisarts had ze hemel en aarde bewogen die avond toch maar niet verstek te hoeven laten gaan.

‘Joyce, Luc,’ riep ze nu, ‘jullie kunnen nog hier zitten!’

Lewedorp wilde zich drukken, want ze zat aan een tafeltje vooraan waar hij zeker zou worden aangezien voor een lid van het comité van oprichting. Zijn ambities in de richting van het voorzitterschap, toch al nooit echt dringend geworden, waren bij de eerste aanblik van het roerige publiek met een klap weggevaagd.

Maar omdat de spotlights Joyce niet schenen af te schrikken, en er verder geen stoeltje meer vrij was, zaten ze even later onder de belust glimmende blikken zo neutraal mogelijk te doen.

‘Ik heb al tegen Grada gezegd,’ zei Annemie de Waal, die ter linkerzijde van Lewedorp ook aan het tafeltje zat, ‘dat het anders moet dan vorige keer. Beetje luchtig en relativerend, denk je niet, Luc?’

Haar man Oscar, schuin tegenover haar, verstond haar niet goed, en begon haar zenuwachtig tegen te spreken.

‘Helemaal niet enerverend, schat. Gewoon kalm blijven, dan hou je ze in de hand.’

Dit echtpaar, grote bewonderaars van Grada’s pen, had de zaal nu al tweemaal gefinancierd; daarnaast had de man vorige keer de vergadering ook geopend en gesloten, terwijl de vrouw flink wat verbindende tekst voor haar rekening had genomen.

Dat ze naar een herhaling hiervan met grote vreugde uitkeken bleek nergens uit. Toch waren ze, toen Grada gekscherend voorstelde dat Lewedorp, bij ontstentenis van een voorzittershamer, als startsein drie keer met zijn kale hoofd op de tafel zou bonken, enigszins op de tenen getrapt.

Lewedorp ook trouwens.

‘Waarom moet ze me nu weer jennen,’ vroeg hij zich af. ‘Ze doet net of ik de gek ben van het stuk, terwijl ze goddomme zelf zwaar voor joker zit. Zij is belachelijk, ik niet. Het enige belachelijke dat mij aanleeft is het feit, dat ik onderdeel ben van het meer dan bezopen stel aan dit tafeltje.’

Hij kon zich namelijk niet voorstellen dat het merendeels jonge publiek hemzelf met zijn kale kop, Joyce met haar facelift, Grada met haar altijd wat kapseizende pruik en de kleurloos oudachtige De Waaltjes anders kon zien dan als een stelletje behoorlijk desperate Vut-gerechtigden.

‘Ik had me hier helemaal niet moeten vertonen,’ dacht hij opstandig. ‘De laatste tijd lijkt ik wel gek, ik heb nog nooit zo met me laten sollen als nu. En waarom? Enkel omdat ik bang ben een valse ouwe nicht te worden, met het daaruit voortvloeiende isolement.’

En het was met Lewedorp nu inderdaad zo ver, dat de angst hiervoor hem vrijwel geen moment meer losliet. Om de waarheid te zeggen had hij de bijeenkomst van die avond zelfs dankbaar aangegrepen om weer een paar uurtjes onder de pannen te zijn.

Met weerzin dacht hij aan de kroegen waar hij zich later die avond een stuk in de kraag zou drinken, en het gepieker in bed waar hij desondanks toch wel weer niet aan zou ontsnappen.

‘En dat is dan je Sabbaticalyear,’ dacht hij. ‘Mijn midlifecrisis was er een holiday bij!’

Want ook voor dat laatste begrip wilde het Nederlandse woord hem nu even niet te binnen schieten.

‘Hoe is dat bij jou, Luc?’ hoorde hij Grada opeens vragen. ‘Ben jij ook al bezig je seksuele habitus te veranderen, changing your lifestyle, om met de Amerikanen te spreken?’

Het openingswoord was achter de rug en zijn vriendin was meteen, na een bitse opmerking uit het publiek, in een discussie over de aids gedoken.

Deze gesel van de homoseksuele scène, die ook de vorige keer ruimschoots ter sprake was gekomen, leverde onder Grada’s gehoor nogal wat verwarring op, omdat hij op het eerste gezicht uiteraard volledig haaks stond op haar uitdagende gedachtegang.

Dat je door een teveel aan seks, althans seks met een promiscue karakter, een dodelijke ziekte kunt oplopen leek, in de ogen van velen, haar betoog over de kankerverwekkende gevolgen van te weinig seks in niet geringe mate te ontcrachten.

Grada nu greep de recente epidemie juist dankbaar aan als adstructie voor haar stelling dat de hedonistische moraal, op verschillende wijze bron van beide kwalen, aan een drastische herziening toe was. Bij het netelige probleem, hoe een dergelijke omwenteling in de zeden tot stand te brengen, leek haar het gedrag van de homoseksuele gemeenschap in zijn reactie op de aids van onschatbare exemplarische waarde.

Maar er was nu geroepen dat dat baarlijke nonsens was, aangezien volgens de interpellant het grootste deel van de hitsige homo-elite er nog even lustig op los neukte als in zorgelozer dagen.

Lewedorp, die het gehakketak met een half oor had gevolgd, kon geen weerstand bieden aan zijn wraakzucht over Grada's opmerking van daarnet, en besloot haar een beentje te lichten.

'Sorry lieve Grada,' zei hij, 'ik pieker er eenvoudig niet over mijn levensstijl te veranderen. De aids zie ik als het mooiste einde dat een flikker beschoren kan zijn, en ik hoop dan ook van harte eraan dood te gaan.'

Dit onverwachte geluid oogstte een onderdrukt gegrinnik bij een niet onaanzienlijk deel van het schellinkje.

Grada werd opeens witheet.

'Frivool gelul!' riep ze verbeten. 'Zak die je daar bent! Als je 't krijgt spreek ik je nog 'ns!'

Nu hief een slang in Lewedorp het kopje op en siste: 'Je bent een valse nicht, laat ze het weten!'

'Lieve schat,' zei hij honingzoet, 'maak je niet zo te sappel, je pruik staat toch al zo scheef!'

Onzeker tastte Grada naar haar hoofd, met een uitdrukking in de ogen die Lewedorps hart verscheurde.

'Nou dag,' zei hij daarom gauw, 'ik ga meteen even kijken of er nog wat te versieren valt in de stad.' En hij stond op, en verliet het zaaltje onder uitbundig gelach.

Op de gang had hij eerst nog even een haast extatisch gevoel van bevrijding.

'Ik wilde toch al breken met het rotmens,' dacht hij grimmig. 'Nu hoef ik er godzijdank ook niet naast te zitten als ze doodgaat.'

Hij liep naar de uitgang, want hij wilde het meteen op een zuipen gaan zetten in de stad; maar halverwege de gang werd een monumentaal geruis hoorbaar, dat nog het meeste deed denken aan bepaalde effecten in de Gotterdämmerung.

'Jezus, het sast,' mompelde hij panisch, 'en ik heb de emmer water niet op het dekseltje gezet!'

Bij extreem zware regenval had, in verband met het peil van het grondwater onder Vondelpark en omgeving, dit drabbige nat de gewoonte in Lewedorps souterrain door het gat van de gootsteen in een enorme bandjir omhoog te willen kolken, met het altijd aanwezige gevaar van een totale overstroming. Lewedorp nu was zelf geweldig onpraktisch, maar had van de vorige bewoner de tip doorgekregen bij dreigende neerslag altijd op de stop van het gootsteengat, die om ge-

heimzinnige redenen niet volledig afsloot en dat ondanks de razende ontwikkeling van de techniek ook nooit zou doen, het dekseltje van een medicijndoosje te plaatsen, waar overheen dan weer naaldprecies de scherpe rand van een geheel gevulde emmer water moest worden gezet, om de noodzakelijke tegendruk te leveren tegen het vijandige element, en de anders onontkoombare ramp te stuiten.

Twee of drie keer was het hem gebeurd dat hij dit type noodweer niet had zien aankomen, en dus verzuimd de magische maatregel te treffen. Aan het leeghozen van zijn keuken daarna had hij enkele van de bitterste uren van zijn bestaan beleefd.

‘Gauw, gauw, naar huis,’ dacht hij.

Maar een taxi bemachtigen was nu onbegonnen werk, zodat hij twintig minuten op een ook verder uiterst sukkelachtige lijn twee stond te wachten, en pas een volle drie kwartier later in een nerveuze uitputting en totaal doorweekt in het portiek van zijn woning aanspoelde.

Hier werd hij onmiddellijk krachtig bij de arm gevat door een andere druipende gestalte.

‘Dit gaat te ver,’ dacht hij, ‘ook nog een overval.’

Maar het was Rom, inmiddels ex-vriend van Joyce, wiens geestelijke nood in deze periode zo ondraaglijk was, dat hij zich al ettelijke malen op de meest onwaarschijnlijke momenten bij Lewedorp had vervoegd om hulp, die deze overigens tot nu toe maar mondjesmaat had weten te verstrekken.

‘Luc, ik sta hier godverdomme al uren. ‘t Is weer helemaal mis met me.’

‘Met mij ook,’ zei Lewedorp snibbig. ‘Mijn beste vriendin ben ik kwijt voor het leven, en ik heb een overstroming in mijn keuken.’

Hij stak de sleutel in het slot en overwoog een moment, omdat hij een therapeutische sessie met Rom nu totaal niet zag zitten, of hij het maken kon de deur in diens gezicht dicht te slaan. ‘Je beste vriendin? Joyce? Heeft ze jou nou ook een schop gegeven? Zie je wel hoe getewenloos ze is!’

En inderdaad had Joyce haar minnaar op weinig elegante wijze aan de dijk gezet, zij het minder door een gebrek aan geweten dan het omgekeerde; want zo groot was haar schuldgevoel geweest toen ze haar manuscript bij een andere uitgever had geplaatst, dat ze hem geen moment langer om zich heen had kunnen verdragen.

‘Man, sodemieter op,’ riep Lewedorp, ‘je komt er niet in, hoor je.’

Het laatste sloeg nergens op, want ze waren al bij de keukendeur, en zodra Lewedorp die had geopend verloor hij alle agressie.

Hij zakte neer op het afstapje, en brak uit in zacht gemjammer.

‘Laarzen,’ zei Rom, ‘heb je laarzen? Ach, laat ook maar.’

Bedrijvig trok hij schoenen en sokken uit, stroopte zijn broekspijpen op, en begaf zich te water; maar toen hij, bij het aanrecht gekomen, de emmer wilde pakken om een aanvang te maken met hozen, bleek die onbruikbaar omdat Lewedorp hem daar alvast vol water klaar had gezet om hem ieder gewenst ogenblik op het medicijndoosdekseltje te kunnen plaatsen.

Een tweede emmer was er ook, maar hierin had Lewedorp die ochtend wat ondergoed in de Biotex gezet; en omdat hij verder huishoudelijk nogal gebrekkig geoutilleerd was, leek een middelgrote steelpan het enige beschikbare gereedschap om mee te gaan scheppen in de watermassa, die eerder vroeg om een stoomgemaal.

Het water spoelde intussen nog steeds klotsend uit de gootsteen, aangezien het noodweer aanhield. Om het hooswater kwijt te raken zou Rom, naar Lewedorp hem snauwerig uitlegde, iedere gevulde steelpan naar het toilet moeten vervoeren door Lewedorps werkvertrek heen, en aldus een afstand van minstens elf meter moeten afleggen.

Vastberaden deed Rom dit een paar keer.

Toen kwam hij naast Lewedorp op het afstapje zitten, en samen staarden beide mannen een tijdlang mistroostig de overstroomde ruimte in, als twee ingesloten mijnwerkers naar een vollopende schacht.

Na een poosje legde de uitgever zijn arm om Lewedorps schouder.

‘’t Is goed,’ riep hij door het geklater heen, ‘dat we nu samen in hetzelfde schuitje zitten, want zo kunnen we tenminste iets terugdoen. Luc, ik heb zo-even een besluit genomen.’

‘O ja?’ vroeg Lewedorp ongeïnteresseerd.

‘We gaan zorgen dat ze klapt van jaloezie,’ riep Rom. ‘Wij gaan samen zo’n mooi boek maken, dat de hele uitgeverswereld ervan achteroverslaat. Ik ga jou uitgeven, Luc!’

Op dat moment verstomde het lawaai van het uit de gootsteen neerplassende water, want het was opgehouden met regenen.

In het uitgeverfonds van Rom, dat voor het merendeel vertaalde kastelenromans en handleidingen voor tuinieren, zeilen en kaartleggen behelsde, was op de een of andere manier ook ooit een bloemlezing uit de brieven van Sylvia Plath terechtgekomen.

Voor Lewedorp was dit eigenlijk, temeer omdat de bundel nog altijd in druk was, de doorslaggevende factor bij zijn beslissing op het onverwachte voorstel van de Schund-uitgever in te gaan.

‘Bij een ander kom ik nooit aan de bak,’ dacht hij berustend, ‘en wat goed genoeg is voor Sylvia, is ook goed genoeg voor mij.’

Zijn romantische schrijverstemperament werd trouwens door de situatie geprikkeld, en de omstandigheid dat Rom zich op grond van een misverstand met hem verbonden achtte schonk hem een ongekend, geniepig genoegen.

Want niet alleen had hij zich erbij neergelegd een valse nicht te zijn, hij legde zich er nu zelfs op toe.

In zijn gesprekken met Joyce, die hij uit angst voor vereenzaming wel degelijk bleef zien, begon hij in een onbegrensd afgeven op allen en alles een breed scala van misprijzende en stekelige toontjes te hantieren. Ook in de homobars, waar men de stoere kerel met zijn plotseling zo wijvige gekat eerst nogal geestig vond, maar al gauw ging mijden als de pest.

Vooral Grada moest het ontgelden.

Tegen volslagen onbekenden kon hij, zeker als hij zijn twaalfde glaasje omklemd hield, met wellust gif over haar staan spuien, waarbij hij haar een ‘studentikoos viswif’ noemde, of ook wel een ‘cerebrale kankerhoer’. Joyce had hem een bewogen verslag gedaan over de afloop van de vergadering in Kras waar Grada, geheel overeenkomstig zijn opzet, afgegaan was als een gieter, maar hij had alleen gereageerd met een grinnikend: ‘Moet ze ook maar een betere pruik nemen, die C&A-trut.’

Een brief van Grada zelf, waarin ze in de dramatiek schoot en hem uitgebreid vergiffenis schonk, met de smeekbede dat hij zich toch in elk geval voor haar dood met haar zou verzoenen, gooide hij meteen in de prullenmand – hij wilde het ‘pokkenwif’ dat hem zijn leven lang ‘op zijn kop had gezeten’ nooit meer zien.

Maar als hij aan het schrijven was kwam zijn behoefte aan integriteit weer boven, in sterkere mate nog dan vroeger leek het wel, en bij ieder woord dat hij eruit perste wist hij heel goed dat zijn verhaal eigenlijk maar voor één lezer bestemd was: Grada.

Lewedorp had de gewoonte tijdens zijn werk door de kamer te ijsberen, à la Flaubert, en in hardop uitgesproken innerlijke monologen zijn gedachten te verzamelen waaruit dan, à ratio van één per anderhalf uur, en op uitzonderlijk vruchtbare dagen soms twee of drie, de uiteindelijk op schrift te stellen zinnen werden gedistilleerd, na een zorgvuldig proeven van de smaak, en afgewogen van muzikaliteit en proporties.

In die dagen was hij, omdat dat voor zijn verhuld autobiografische roman nodig was, juist aan het uitzoeken wat de Schoonheid nu eigenlijk voor hem betekende, en met name in zijn midlifecrisis als motivatie tot overleven betekend had. Nu zijn verbale oefeningen het karakter hadden aangenomen van een verantwoording tegenover Grada, en hij soms sterk het gevoel had dat ze hierbij lijfelijk in de kamer aanwezig was, kwam het wel voor dat hij de fauteuil waarin hij haar projecteerde onverhoeds een gemene schop gaf, of krachtig heen en weer stond te schudden.

Dat was niet voor niets, want van zijn esthetiek had ze nooit een snars begrepen.

Dat hij de pen voerde als een precieuze oude juffrouw, en in deze tegelijkertijd strenge en elegante stijl zo heiligschennend mogelijk tekeer ging, kwam doordat het Schone in zijn hoogste manifestaties voor hem altijd iets moest hebben van een paradox, een omkering, een excessieve ironie, en van hemzelf als schrijver zelfs scheen te eisen dat vorm en inhoud van zijn werk elkaar onderling weerspraken.

Maar voor Grada was het Schone gewoon de Natuur.

Hij herinnerde zich een gesprek over dit thema tijdens een wandeling door de duinen, waar ze hem tegen heug en meug naar toe had gesleept in haar gammele Deux-chevauxtje.

Een gil van afkeer over één van zijn opmerkingen was plotseling overgegaan in een gil van vervoering omdat haar oog was gevallen op een duinroos, waar ze devoot bij neerknielde. Meteen daarop had een in de verte vermeend of werkelijk wegschietend duinkonijn haar doen opveren en het op een hollen zetten, zodat de bloem onder haar makkelijke wandelschoen was geknakt – waarna ze Lewedorp, bij haar terugkomst, had verweten dat hij de roos vernield had, uit grootstedese onverschilligheid of zelfs vandalisme.

Het ergerde haar mateloos dat hij zelfs de schijn van een liefde voor natuurschoon niet kon opbrengen; terwijl hij van zijn kant haar onwennige gedweep zwaar ridicuul vond, en mijlen beneden haar niveau.

‘Een mooie blote jongen had je niet zo behandeld,’ had ze hem half in

ernst verweten. ‘God Luc, wat ben je toch walgelijk eenzijdig.’

Ze was ervan overtuigd dat alleen zijn belangstelling voor seks echt was, en de rest pose.

Haár aanstellerij, die veel doorzichtiger was, had hij altijd gespaard en daar had hij nu een geweldige spijt van.

‘Begrijp je niet, stom wijf,’ riep hij tegen de fauteuil in zijn werkkamer, ‘dat mijn seksuele behoefte niet, zoals bij jouw tuttige driftleven, los staat van mijn schoonheidsbehoefte, maar één en dezelfde oorsprong heeft! Als we het hadden over de schoonheid van het obscene, hoe kleinburgerlijk reageerde je dan, hoe dicht ook staat je gevoeligheid bij die van de modale filistijn, die troost zoekt in de kunst, en geen gevaar.’

“Denn das Schöne ist nichts
Als des Schrecklichen Anfang.”

Versta je die regels, rund? Nee, hoe zou je ze verstaan. Voor jou geen Rilke, hè, het hoogste van het hoogste is Larkin.’

Want daar zanikte ze al jaren over, en hoewel ook hij het een beeldige dichter vond, kon hij hem tegelijkertijd niet uitstaan vanwege zijn miezerige berusting in een saai lot.

Dat hij in die tijd toch minder geïsoleerd raakte dan aanvankelijk te vrezin viel kwam, behalve door Joyce en uiteraard de rancuneuze Rom, die hem regelmatig kwam opstoken, hoofdzakelijk door Stefan. Deze sprietdunne, elegant geklede jonge acteur uit Fulco’s groepje, die hij op de première van *Le Sacre du Printemps* in het Shaffy-theater had leren kennen, vond hij vooral zulk stimulerend gezelschap omdat de jongen om zijn nieuwe nuchtere conversatiestijl aan één stuk door in een ongeveinsde deuk lag.

Lewedorp had hem gevraagd eens langs te komen en toen hij hem prompt de volgende dag aan zijn voeten zag zitten, hongerend naar geestigheid, dacht hij verbijsterd: ‘Mijn God, ik heb een fan! Als hij nu ook nog van mijn boeken hield!’

Toch repte hij daar niet over, misschien uit vrees dat hij daar al even hard om zou lachen.

Ze hadden het over de voorstelling.

‘Schat,’ zei Lewedorp. ‘’t Was enig. Ik heb nog nooit zoiets lelijks gezien. Niet dat er geen aardige en talentvolle mensen bijzaten, dus hoe jullie ’t voor mekaar kregen zo weerzinwekkend over te komen, een meesterstuk. Ik heb genoten, en daar stond ik niet alleen in. Nog

zelden heb ik een publiek zo geslagen uit dat zaaltje zien komen.'

En over de gezaghebbende homoseksuele criticus die aan het nieuwe gezelschapje een lovende recensie had gewijd, waar Stefan triomfantelijk mee was komen aanzetten: 'Natuurlijk vindt ze het weer prachtig, de ouwe tut. De masochistische tante van al wat jong van lijf en leden is en zwak van hoofd. Ze schijnt regelmatig met Maatschappij Discordia in de Pyreneeën te gaan kamperen, wist je dat? En maar zaniken over de integriteit van het Nieuwe Acteren. Moet je zelf zo tot in je ziel corrupt zijn!'

Ook dat vond veel waardering, wat niet betekende dat Stefan een lage dunk had van het nieuwe toneelgebeuren. Veeleer beleefde hij Lewedorps cynisme als een vorm van creativiteit die weliswaar op de werkelijkheid geïnspireerd was, maar tot een waardevrije abstractie was herleid.

Overigens koesterde Lewedorp voor zijn carrière geringe hoop, omdat hij hem de vorige avond in het gedrang op de Bühne totaal niet had opgemerkt.

Homoseksueel was Stefan niet, en hoewel Lewedorp niet sterk op hem viel vond hij het in het begin wel jammer dat de appreciatie tot bewonderend gegiechel beperkt bleef, terwijl wat amoureuze erkenning zijn gedekte ego in die tijd zo goed zou zijn uitgekomen.

Stefan ging trouwens met helemaal niemand naar bed, omdat hij seks een beetje vies vond, en deze kuisheid juist modern en sjiek; maar hij vond het oerkomisch dat Lewedorp, om hem aan het lachen te maken, allengs de kinderachtige gewoonte aannam om tegen jan en alleman de onbeschaamde intimiteiten uit te kramen over het liefdeleven dat ze er samen op na zouden houden, zodat hij, door deze hilariteit opgehitst, zich op den duur niet ontzag hierop ook in het openbaar obscene toespelingen te maken, niet zelden tot ergernis van het omringende publiek.

Gebelgde reacties bleven niet uit, maar deerden Lewedorp niet; behalve één, die dan ook afkomstig was van Danny.

Hij had de bodybuilder weer een paar keer gezien in Splash, waar hij zich maandenlang niet had durven vertonen totdat zijn abdomen, ondanks hysterisch opgevoerde kamergymnastiek, een tikje was gaan bobbelen, en zelfs enige spierslaptte voor de deur leek te staan.

Een ander fitnesscentrum had hij eerst geprobeerd, maar wegens te geringe aantrekkelijkheid van de cliëntèle al gauw afgezworen. Tot zijn grote opluchting had Danny hem, toen hij vol schroom toch weer op zijn oude stekje was teruggekeerd, met bewonderenswaardig naturel volledig genegeerd.

Ook had hij hem niet na afloop buiten staan opwachten, zodat Lewedorp wel moest concluderen dat de strijdbijl begraven was.

Maar op een middag op het eind van november, toen hij met Stefan in een coffeeshop aan de Rozengracht al ruimschoots een kwartier luid had zitten vuilbekken, dook Danny plotseling op uit een nisje waar Lewedorp hem niet had zien zitten, met de getergde uitroep: 'Houdt het dan nooit op!'

En met een krijtwit gezicht liep hij naar buiten, Lewedorp in het voorbijgaan een blik toewerpend zo vol haat, dat deze even kotsmisselijk werd van angst.

De woorden die de jongen tot razernij moesten hebben gebracht, ongetwijfeld in de overtuiging dat ze speciaal bestemd waren om hem te sarren, vormden het sluitstuk van een lofrede op de liefdesnacht die Lewedorp en Stefan zojuist achter de rug hadden, althans in hun scabreuze fantasie.

'Schat,' had Lewedorp uitgetoeterd, 'ik vond het zo heerlijk om op je billen te slaan! Het kletste zo prettig! En die rode en blauwe striemen! Maar het heerlijkste vond ik het toch toen je me neukte, want je hebt nu eenmaal een knots van een lul, wat je lang niet van iedereen kan zeggen!'

De rest van die dag voelde Lewedorp zich niet erg op zijn gemak, temeer omdat hij die avond alleen zou zijn, want Stefan moest repeteren. Het kwam dan ook goed uit dat Joyce in de namiddag belde of hij om een uur of tien een glaasje wijn kwam drinken, zodat hij meteen de laatst binnengekomen kritieken op haar inmiddels verschenen boek kon lezen.

Dat laatste was wel een minder aantrekkelijke bijkomstigheid, omdat Joyce, hoewel haar debuut tot dusver volstrekt niet onaardig ontvangen was, hier toch op de een of andere manier niet erg tevreden mee scheen, en Lewedorp eigenlijk voortdurend bedekt verweet dat hij niet voor een nog veel éclatanter succes had gezorgd.

'De dialogen zijn soms houderig,' zei ze ook die avond, terwijl ze een Spaans worstje aan schijfjes sneed. 'Ben je daar al? Je beweert altijd dat je zo'n natuurlijk gevoel hebt voor dialoog, maar kennelijk denken zij daar toch anders over.'

'Maar hier staat juist iets heel positiefs.' Lewedorp ritselde in het stapeltje knipsels. 'Waar zag ik dat nu? O ja. "De dialogen zijn levendig en alert, en de schrijfster weet het jargon van de verschillende milieus raak te treffen." Dat kan toch moeilijk beter.'

Zijn toon was op deze momenten sussend, want hij begreep heel goed wat zijn vriendin dwarszat, en vreesde dat het onbehagen met haar

dubbelzinnige positie bij de minste agressie van zijn kant zou overslaan in pure haat, zodat ze hem van zich af zou stoten, en hij ook die vriendin kwijt was.

Maar die avond ging ze wel heel erg ver.

‘De steen in het kussen beschouwen ze allemaal als een mislukking. Eerlijk gezegd had ik meteen geweldige twijfels, tenminste toen ik overlas wat jij ervan gemaakt had. Maar ja, je bent dan zo onzeker. De oorspronkelijke versie was eigenlijk helemaal zo gek niet, in feite sterker. Achteraf vind ik wel, dat ik veel zorgvuldiger naar je revisie had moeten kijken.’

Lewedorp nam een flinke slok van zijn Rioja, en probeerde iets fleurigers.

‘Hoe was het signeren in Amersfoort? Heb je veel verkocht!’

‘Acht, om precies te zijn. ’t Viel me zwaar tegen. Milena Hageman verkocht er vijfentwintig, terwijl ze toch echt niet beter besproken is. Maar ja, die is jong, tweeëndertig. Dan kan ik het ook.’

‘Kind, je ziet er zelf geen dag ouder uit dan achtendertig. En die beeldschone publiciteitsfoto, vijfendertig, iedereen zei het.’

Maar ditmaal krikten ook zijn vleierijtjes over haar uiterlijk, die ze anders dorstig indronk, haar miserabele humeur niet op. Waarschijnlijk omdat ze voelde dat hij in dit stadium nauwelijks meer jaloers op haar was, omdat zijn idee van literaire glamour niets te maken had met haar huidige activiteiten in het signeer- en voorleescircuit, bracht ze het gesprek op zijn eigen werk.

‘Ben je een beetje bezig, op ’t ogenblik? Of heb je weer zo’n interessant writer’s block? Ik begrijp niet dat je jezelf nu niet te oud vindt voor dat malle gedoe.’

Dit kwam aan, want voor het eerst in al die jaren zei ze iets onaangenaams over zijn schrijverschap, waar ze altijd een diep respect voor had getoond.

‘Ik zeg het voor je bestwil, Luc, want je zult de waarheid toch op een dag onder ogen moeten zien. Je uitgever ben je kwijt, en je denkt toch niet echt dat je nog een ander vindt, hè?’

Dat hij zijn werk bij Rom had ondergebracht, en daar nu zelfs de kracht uit putte om verder te gaan, had hij wijselijk verzwegen.

‘Ik weet niet helemaal,’ zei hij voorzichtig, ‘of jij wel de juiste persoon bent om dat uit te maken.’

‘Is er dan iemand die het wel kan? Jammer, Luc, dat je niet in Frankrijk geboren bent, maar ook weer niet zo jammer, want Proust hebben ze daar al gehad. In dit land zit er in elk geval niemand op je te wachten, en toch zul je het hier moeten maken.’

‘Dat heb je van Grada,’ zei hij zwak.

‘Alsof alleen Grada zo over je praat. Je zou Fulco over je moeten horen. Hij zei pas nog, Jezus mam, dat jij je toch altijd zo hebt laten intimideren door die Luc. En dan Stefan, met wie je nu zo dik bent, die neemt je als literator ook niet bepaald serieus.’

Op dat moment botsten boven hun hoofd twee sneltreinen met volle kracht tegen elkaar; dat althans was de indruk die het plotseling ontstane tumult op een argeloze ziel zou maken. ‘Jezus, de tape!’ krijste Joyce, naar het plafond wijzend. ‘Apocalyptische geluidseffecten! Speciaal gemaakt voor hun volgende show!’

Lewedorp, door Stefan al over het nieuwe project geïnformeerd, was nauwelijks geschrokken. Hiervoor was zijn geest te druk bezig met het likken van de wonden, hem zo juist door Joyce toegebracht.

Toen er even een stilte viel, zei hij haast ondanks zichzelf: ‘ ’t Is vreselijk wat ie doet, maar toch heeft ie altijd nog meer talent voor toneel dan voor porno.’

Haar zo gevoelig mogelijk treffen was, al zijn voornemens ten spijt, op dat ogenblik zijn enige zorg.

‘Wie? Wat? Waar heb je ’t over?’

Het nu aanvangende gegil van een cirkelzaag zou ieder ander de lust tot spreken benomen hebben, maar de rancune gaf Lewedorp bovenmenselijke kracht.

‘Fulco! Porno! Moet ie nooit meer doen!’

Twee irritaties streden op het gezicht van Joyce om de voorrang, en ook zij wachtte nu niet op een hiaat op de band.

‘Porno? Wat zeur je nou?’ riep ze. ‘Kijkt ie naar porno? Wat kan mij dat nou schelen?’

Het gejank van een sirene verstomde abrupt, zodat hun dialoog enige tijd de kans kreeg zich in betrekkelijke rust te ontwikkelen, en de flemende valsheid van toon, die bij Lewedorps intentie paste, fraai tot haar recht kon komen.

‘Lieverd! Heeft ie je dat filmpje nooit laten zien? Jullie zijn zo leuk open met elkaar, dus ik dacht dat je het wel wist. Hij heeft in Amerika alles op alles gezet om pornstar te worden, één filmpje heb ik hier gezien maar ik weet natuurlijk niet wat dáár allemaal nog rouleert. Wat kijk je nou raar. Heb je d’r iets op tegen? Als ik jou was zou ik het wel aardig vinden, geloof ik.’

Joyce sprong op van haar stoel en startte een getergd loopje door het vertrek, dat ze na een paar minuten besloot met een dramatische pose vis-à-vis Lewedorp.

‘ ’k Vind het ook aardig,’ zei ze onvast, maar naarmate ze sprak werd

ze van een bittere beslistheid. 'Als ie het voor elkaar krijgt om in Amerika pornstar te worden vind ik het zelfs fantastisch!' 't Stelt daar echt iets voor, vooral in Californië, ik heb het laatst ergens gelezen of gehoord. Moet ie hier dan onderknuppel blijven? Hij ziet er geweldig uit, 't is alleen maar logisch dat ie dat gebruikt! Gek zou ie zijn om net zo lang te wachten als ik, vijftig worden en dan pas iets doen waar ze een beetje van opkijken! Hoe denk jij eigenlijk dat ik dat al die jaren heb gevonden? Ik ben heel anders dan jij, Luc Lewedorp, ik ben geen masochist, en dat je daar nooit iets van hebt gemerkt komt echt niet omdat ik het zo goed heb verborgen, maar omdat jij zo slecht kijkt dat het gewoon een aanfluiting is dat jij je verbeeldt ooit iets waars over de werkelijkheid te kunnen zeggen!

Ze zweeg even, als om het effect van haar woorden goed te laten doordringen, en gaf hem zelfs een klein schopje, als een boosaardig kind.

'Weet je wat ik ga doen?' besloot ze bijna dreigend. 'Ik moedig hem aan. Ik zal hem erin steunen. Of ik weet nog iets beters, ik ga met hem mee naar Amerika, en ik ga hem managen!'

Lewedorp floot zachtjes tussen zijn tanden.

'Engeltje, draaf niet zo door. Heb je me niet verstaan? Ik zei toch dat hij het niet kan? Hij is slecht.'

Hels kabaal brak opnieuw los, en om zich verstaanbaar te maken zette Joyce nu zelfs de handen scheepstoetergewijs aan de mond.

'Wat bedoel je, slecht?'

Lewedorp realiseerde zich, zoals al vaker, dat voor veel mensen bij porno de criteria nog steeds van morele aard zijn, zodat men zich voor hen bij het gebruik van het woord 'slecht' in dit verband aan een tautologie bezondigt.

'Niet geil genoeg!' lichtte hij schreeuwend toe. 'Seksueel een afknapper! Heb ik altijd al gevonden, daarom mag ie me niet!'

Het volume van de neerdreunende decibellen werd nu zo onverdraaglijk dat Joyce met een grijns van pijn naast hem op de bank neerviel, en paar handen beurtelings over de oren kromde en gebald ten hemel hief.

'Ik wil slapen vannacht,' meende hij te verstaan. 'De hele week nog geen oog dichtgedaan. Weet je wat, ik ga naar een hotel.'

Hij bezag haar met leedvermaak, en waarschijnlijk voelde ze dat, want om hem te straffen riep ze opeens, tijdens een haast lieflijk intermezzo van gedempte hamerslagen: 'Ik weet iets veel beters! Ik ga bij jou slapen! En jij blijft hier, want ik zie dat jij er uitstekend tegen kan.'

Lewedorp had haar talloze malen verteld dat hij buiten zijn eigen bed geen oog dicht deed, en geloofde zijn oren niet.

Maar omdat ze al bij de deur stond en gebiedend haar hand ophield voor de sleutel gaf hij die maar, want haar woede leek nu elk moment te kunnen uitbarsten, en hij had het gevoel dat ze uit was op een definitieve breuk.

Bovendien wilde hij per se Stefan nog spreken. Als wat Joyce gezegd had waar was, en hij zijn werk minachtte, moest hij het op zijn minst gelezen hebben. Dat kwam zo zelden bij wie dan ook voor, dat hij zich plotseling haast verheugde op een discussie, die misschien nog best kon leiden tot de herziening van een onrijp standpunt.

Maar ook hij was moe, na de spanningen van die middag en avond, en nog geen vijf minuten later zakte hij, bij een wiegelied van straalmo-torengeronk, op de bank in een doffe slaap.

Die nacht goot Danny een blik benzine leeg door de brievenbus van Lewedorps woning, gevolgd door een brandende lucifer; en hoewel flinke delen van het huis met hun bewoners gespaard bleven, kwam Joyce in de vlammen om.

Een hele tijd viel er voor Lewedorp, die zielsveel van haar had gehouden, aan geen troost te denken.

De toestand werd nog verergerd doordat hij half versuft was, en wel in die zin dat hij totaal niet adequaat uitdrukking wist te geven aan zijn smart.

Bij de begrafenis van zijn moeder, twaalf jaar geleden, had hij zo luid en langdurig gehuild dat zijn familie die dit terecht toeschreef aan schuldgevoel (want hij had het arme mens tien jaar lang links laten liggen) er nog lang schande van sprak. Maar bij de crematie van wat het vuur van Joyce had overgelaten bleven zijn ogen kurkdroog, en ook nu zei iedereen dat hij maar beter weg had kunnen blijven.

Met name Fulco was hevig geschokt door zijn kille gedrag en kwam hem in het hotelletje waar hij zolang zijn intrek had genomen ervan beschuldigen, dat hij nooit ofte nimmer een spat om zijn moeder had gegeven.

Lewedorp, die deze aanklacht in zijn machteloosheid nauwelijks poogde te ontzenuwen, maakte zich daarover na Fulco's vertrek onmiddellijk hevige verwijten.

'Twintig jaar ben ik met z'n moeder opgetrokken,' tobde hij, 'en hij denkt serieus dat dat niets voor me te betekenen heeft gehad. Zet ik dat niet recht, dan zal hij voortaan elke vorm van vriendschap wantrouwen, wat uiterst schadelijk zou kunnen uitpakken voor zijn wereld- en mensbeeld!'

En plotseling zag hij het als zijn opdracht, deze psychische scheefgroei tot elke prijs te voorkomen, en hij nam zich voor de jongen een brief te schrijven waarin hij zijn werkelijke gevoelens in de warmste termen zou verwoorden.

Het plan alleen al was opmerkelijk omdat Lewedorp, zoals veel moderne geesten, schrijvers niet uitgezonderd, altijd tegen epistolaire inspanning opzag als betrof het een bergbeklimming. Na drie dagen over de aanhef te hebben nagedacht besloot hij dan ook, de onderneming in godsnaam maar te laten varen, en ook ditmaal weer te grijpen naar de telefoon.

'Fulco, ik moet je dringend iets vertellen. Iets belangrijks. Belangrijk voor jou.'

‘O. Nou, vertel het dan.’

‘Eh... wel eh, kijk jongen, het zit zo. Je moeder was een geweldige vrouw, ze was mijn beste vriendin, en ik ben helemaal kapot van binnen.’

‘Ja natuurlijk, man. Zeg weet jij eigenlijk hoe het vrouwelijk orgasme precies werkt? Ik heb het nodig voor ons nieuwe stuk, en de meiden in de groep doen er zo vaag over.’

Lewedorp had dit biologische proces ooit heel goed uitgelegd gekregen maar moest nu bekennen dat het hem even drastisch ontschoten was als de ontstekingswijze van zijn gasgeiser, elke keer opnieuw als de vlam het begaf.

‘Leefde ma nog maar. ’k Zou het wel aan mijn vader vragen, maar die zie ik zo weinig. Nou oké, ik kijk wel.’

Ofschoon Lewedorp niet precies wist wat hij zich nu nog te verwijten had, was zijn schuldgevoel door het telefoontje zelfs toegenomen.

‘Vervelend,’ dacht hij, ‘dat ik moreel zo fijn bewerktuigd ben. Alsof ik al niet genoeg aan mijn kop heb!’

Want het zoeken van een nieuw huis nam veel tijd in beslag, nog daargelaten het bedelen bij allerlei instanties om de voor deze situaties beschikbare hulp van gemeenschapswege, en een werkelijk moordend gevecht met de verzekering.

Maar onder al deze besognes bleef zijn onbehagen licht zeuren en op zekere avond begaf hij zich, ongetwijfeld door Fulco zelf op het idee gebracht iets van zijn vermeende verantwoordelijkheid op diens vader af te wentelen, naar een middentheater in de Nes, waar de man juist een serie speelde van een der min of meer gedramatiseerde monologen, die hem de laatste jaren een zekere bekendheid hadden gegeven bij een overigens uitstervend publiek.

Aanvankelijk had hij overwogen de voorstelling zelf over te slaan, want normaliter zou hij niet over dit uitje hebben gepeinsd, temeer omdat Pierre, die hij als acteur toch al verfoeide, ditmaal ook nog Un Amour de Swann als voordracht had gekozen; maar aangezien hij vreesde door de mand te zullen vallen als hij na afloop in de kleedkamer met leugens afkwam, zat hij zich wel degelijk tweeënehalf uur lang tussen een groepje grauwe vogelverschrikkers van alle leeftijden onhoorbaar vloekend te verbijten.

Zijn respect voor de schrijver, die erin is geslaagd iedere omzetting in een ander medium van meet af aan te torpederen, en alleen op de bladzij tot zijn recht te komen (wat voor Lewedorp, zoals voor meer puristen, een voorwaarde was voor grote literaire kunst) nam omgekeerd evenredig toe aan zijn afgrijzen van het gebral op het podium.

Bij het betreden van de kleedkamer was zijn commentaar echter enthousiast. ‘Pierre, mooi gedaan, kerel. Proust zelf zou ervan genoten hebben.’

En inderdaad spreekt uit Prousts toneelanalyses een waardering voor de dramatische retoriek, die Lewedorp soms aan zijn eigen afkeer ervan had doen twijfelen, en het niet eens zo absurd maakt te veronderstellen dat de meester aanzienlijk minder onder Pierre’s optreden zou hebben geleden dan zijn adept.

‘Dat jij dat zegt, Luc! Een Proustiaan in hart en nieren! Zeg wat erg hè, van Joyce. Ik kon niet op de crematie komen, maar ik ben de hele dag met haar bezig geweest.’

Hij begon zich af te schminken en van zijn valse haar te ontdoen, geassisteerd door zijn huidige Vlaamse vriendin die niet alleen de bewerking van het boek op haar conto had, maar hem kennelijk ook kleedde.

Lewedorp nam een stoel.

‘Zie je Fulco nog veel de laatste tijd?’ begon hij.

Het verlopen charmeursgezicht in de spiegel nam een van die botte, wat mokkende uitdrukkingen aan die Lewedorp zo goed van vroeger kende, toen hij Joyce vaak om haar partnerkeuze had beklaagd, zodat hij zich eigenlijk al vanaf het begin van hun vriendschap sterk voor een scheiding had uitgesproken.

‘Hij had het laatst over je,’ ging hij verder. ‘Hij heeft een enorm respect voor je talent.’

De Vlaamse lachte blaffend.

‘Nah Pierre, groot nieuws. Dat heeft het manneke u zelf nog nooit laten horen.’

Maar haar minnaar ging niet mee in haar scepsis.

‘Heeft hij je dat gezegd?’ vroeg hij, Lewedorp opmerkzaam aankijkend. ‘Tja, tegen mij is ie natuurlijk wat gematigder in zijn bijval. Ik moet zeggen, hij is zelf ook leuk bezig, niet dat ik veel zie in die ketelmuziek, maar hij heeft toch maar een paar goeie kritieken in de wacht gesleept. Ze willen dat nu klaarblijkelijk toch zien als een trouvaille op het juiste moment.’

De sympathiserende toon was meer dan Lewedorp had durven hopen, en zijn plan de campagne, waarover hij met zorg had nagedacht, leek nu alleszins uitvoerbaar.

‘De jongen is zeker begaafd,’ zei hij zalvend, ‘het is daarom zo jammer dat hij ook foute keuzen maakt. Zeg niet tegen hem dat ik je heb ingelicht, maar hij is nu aan het scharrelen in de porno.’

Deze indiscretie zag hij als de enige manier om Pierre, die hij altijd als een geweldige hypocriet had ervaren, tot ouderlijke activiteit te prikkelen. Maar hij kwam van een koude kermis thuis, want de acteur keek hem vuil aan en zei bijkans sissend: ‘Zo, dan word je bedankt! Dan heb je mijn arme kind wel mooi naar de bliksem geholpen!’

Lewedorp zweeg perplex.

‘Ik vind het erger dan prostitutie, als je dat maar weet. En als het dan nog normale porno was, maar hij laat zich natuurlijk misbruiken door die smerige homotroep. Bah.’

‘Maar Pierre, wat unfair van je,’ zei Lewedorp klaaglijk. ‘Je doet verdorie net of ik er iets aan kan doen.’

‘Dat is ook zo. Ik heb altijd tegen Joyce gezegd, ’t is niet goed, een flikker als huisvriend, want zo’n joch krijgt er onherroepelijk verkeerde ideeën van. Nou, ik heb gelijk gekregen. En dat de man die mijn zoon flikker heeft gemaakt nu over hem aan mijn kop komt zeuren, vind ik helemaal schitterend!’

Pierre was zich duidelijk aan het opdraaien tot zo’n scène vol acteurspathetiek waarin hij ook nog wel eens een pats wilde uitdelen, zodat Lewedorp maar gauw afscheid nam; en de enige winst van de avond was, dat hij tijdens de declamatie plotseling de goede ingeving had gekregen Albertine Disparue te gaan herlezen, om het verdriet van Marcel na de dood van zijn geliefde in detail te kunnen vergelijken met zijn eigen rouw om Joyce.

Maar tijdens het bij dit project onvermijdelijke graafwerk in zijn herinnering stiet hij plotseling op een gebeurtenis die ongeveer tien jaar geleden had plaatsgehad, en nu Pierre’s geborneerde gebazel een onverwachte betekenis scheen te willen geven.

Joyce, telefonisch op de hoogte gebracht van de val die een oud buurvrouwje op straat had gemaakt, had hem opgedragen even de lamsbout in de oven in de gaten te houden, en was weggesneld met een nog bijna volle spray l’Air du Temps van Nina Ricci, en een fles Sancerre 1967 uit haar wijnkeldertje, waar ze op het laatste moment overigens een nog druipende bos rozen aan had toegevoegd, inderhaast uit een vaas meegegrist.

Lewedorp zat narrig voor de televisie op haar terugkomst te wachten (hij was altijd een tikje jaloers als ze even lief was voor een ander als voor hemzelf) en schonk weinig aandacht aan de toen dertien- of veertienjarige Fulco, die in onderbroek met een wit T-shirtje aan was binnengekomen en zich, met het hoofd op zijn schouder, naast hem op de bank had gevlijd.

Opeens had het jongetje zijn hand gepakt en die op zijn kruis gelegd, waar zich een niet onaanzienlijke erectie deed gevoelen.

‘Zal ik een keer bij je thuis komen, oom Luc? Dan mag je met me neuken.’

Ogenblikkelijk had hij hem afgekat.

‘Zeg, stel je niet aan. Doe mij een plezier en ga je huiswerk maken.’

Toch had, zelfs voor de totaal van pedofiele neigingen verstoken Lewedorp, het moment alles in zich gehad voor een piek van ontuchtige opwindning. Maar zijn verlegenheid was groter geweest, al hield hij het achteraf niet voor onmogelijk dat ook hier het plezier in het afwijzen zelf een rol had gespeeld.

Uit dat laatste had Lewedorp, zoals veel seksueel verwende mensen, vaak een minstens zo sterke bevrediging gehaald als uit de keren dat hij zich wel had laten versieren. Nu hij aan het voorval terughad kon hij zich niet voorstellen waarom hij het jongetje met zo veel kleinerend vertoon zou hebben weggesnauwd, als er niet ook een zekere machtswellust bij was gekomen.

‘Het arme joch,’ dacht hij. ‘Wat droop hij zielig af. Ja, Freudiaans is dit de oerscène voor onze latere relatie, want het is nooit meer goed gekomen tussen ons, hij is het me kwalijk blijven nemen. En laat ik toch eerlijk zijn, bij mij is altijd een zekere superioriteit mee blijven spelen, de voldoening dat ik niet op die mooie blonde jongen viel.’

Hier moest iets rechtgezet.

‘Ik val natuurlijk nog steeds niet op de schat,’ dacht hij, ‘maar toch moet ik nu de minste zijn, en hem zelf een keer versieren. Proust zegt het toch ook: De wonden, door de geliefde geslagen, kunnen alleen door de geliefde worden geheeld.’

Tot zijn verbazing ging vanaf dat moment zijn fantasie met hem aan de loop, en leek een veel intensievere omgang met Fulco niet alleen voor zijn morele rust, maar ook voor zijn seksuele snobisme uitermate bevredigend.

Fulco was wel degelijk een van de mooiste jongens van de stad, en daarbij behoorlijk groot geschapen.

‘Iemand met een grote lul,’ dacht hij, ‘dat moet altijd lukken.’

Toch bleef het enige tijd bij dagdromen, want zijn kersverse idool had het ook werkelijk te druk, of geen zin in hem! Maar zijn voorstel de eerste kerstavond zonder Joyce samen door te brengen viel onverhoopt in goede aarde, zodat hij die vierentwintigste december, zuiwend op een stukje lamszadel, op Fulco’s etage tot de conclusie kon komen dat deze nu bijna net zo goed kookte als zijn moeder.

Wat zijn werk betreft verkeerde Fulco inmiddels in een stevige crisis.

Zijn tweede project, dat onlangs zijn première had beleefd (waar Lewedorp overigens, uit bezorgdheid voor zijn trommelvliezen, verstek had laten gaan) trok weliswaar geen volle zalen, maar had toch ook weer wat gunstige reacties ontlokt, met name aan het wat avontuurlijker deel van de pers.

Als theatraal concept werd hem daarin toegeschreven dat hij, met een onbeschaamd gebruik van plagiaat, de nutteloosheid van iedere oorspronkelijkheid wilde aantonen in een tijd, waarin het publiek het overaanbod aan informatie en creativiteit al lang niet meer kan of wil bijslaffen, terwijl dan middels auditief geweld de algehele verdoving nog eens extra werd onderstreept. In de conclusie dat hij tot de jonge toneelmakers hoorde die door totale twijfel aan de zin van deze kunstvorm worden gekweld was Fulco nu helaas zelf in toenemende mate gaan geloven, zodat hij er ook inderdaad geen gat meer in zag.

Bovendien (en daarin leek hij op zijn moeder) was het succes hem niet zo zeer naar het hoofd gestegen, als wel ontzettend tegengevallen.

‘Waarom?’ wilde Lewedorp weten, maar dat kon hij moeilijk onder woorden brengen.

‘Omdat er niemand is wie het echt wat kan schelen,’ mompelde hij tenslotte. ‘En als ik heel eerlijk ben, mij ook niet.’

Lewedorp kon een gevoel van leedvermaak niet onderdrukken. Dat Fulco zijn eigen literaire prestaties zo had geringschat stak hem nog steeds, en was op zijn recente gedagdream een voortdurende hinderlijke ruis geweest; hem begrip bijbrengen voor zijn eigen artistieke ideeën leek nu een reële mogelijkheid.

Maar dit perspectief verdween snel.

‘Weet je wat echt een succes was!’ ging Fulco verder. ‘Jij vond me dan wel niet goed, maar toen ik die pornofilm had gemaakt kwam ik op een avond met een paar kennissen een gay disco in New York binnen waar ik onmiddellijk door zes, zeven mensen werd herkend. Het ging als een lopend vuurtje rond dat ik er was en ze kwamen allemaal naar me toe om me te feliciteren, want Amerikanen zijn gek op stardom. Ik kon die avond krijgen wie ik wou maar ik wou niemand, ik ben alleen naar huis gegaan en heb me voor de spiegel afgetrokken, en ik had de geweldigste avond van mijn leven.’

Lewedorp, die vergeefs naar een verband zocht met het voorafgaande, besloot niet in dit narcisme mee te gaan, maar hij herinnerde zich weleens iets positiefs over porno te hebben gezegd en vond het raar er nu op te gaan afgeven, temeer omdat Fulco’s verhaal hem een tikje had opgewonden.

‘Ik ga hier nu binnenkort ook zo’n filmpje maken,’ vertelde de jon-

gen, terwijl hij met zijn rug naar Lewedorp toe aan het aanrecht in de open keuken de room voor de fruitsla opklopte.

‘Zou je dat nou wel doen?’ had Lewedorp op zijn lippen; maar omdat hij ook deze reactie weer wat ouwelijk vond, en Fulco’s fraaie achterkant juist jeugdig vuur in hem deed oplaaien, begon hij in tweestrijd door het vertrek te drementelen, op zoek naar tekst die niet als afkeurend, maar toch ook weer niet als te geestdriftig kon worden opgevat.

‘Geef mij maar live seks,’ werd het tenslotte.

Hij had zich nu achter de roomkloppende Fulco opgesteld en greep hem plotseling, met de hem in versiersituaties eigen bruuske doortastendheid, tussen de billen door bij het scrotum.

Van schrik gaf Fulco met de spaan een zo felle klap in de room dat niet alleen grote klodders van het spulletje door de kamer vlogen, maar ook de schaal zelf, die alleen maar niet brak omdat hij van plastic was.

Lewedorp sloeg geen acht op het ongelukje, en had het lipje van Fulco’s rits al routineus naar beneden getrokken; en terwijl hij met de andere hand om zijn middel heen naar de katoenen bobbel in zijn open gulp graaide, fluisterde hij hem heet in zijn oor: ‘Geil stuk! Ik kan je wel opvreten!’

Het volgende moment had zijn jonge gastheer hem, als een driftig paard, zo’n rake trap in zijn eigen kruis gegeven dat hij naar adem happend voorover op zijn knieën bij de tafelpoot terecht kwam.

Daar bleef hij minstens vijf minuten liggen hijgen, gedurende welke tijd alleen het gerochel in zijn luchtpijp de stilte verbrak.

Fulco, die intussen met een dweiltje de vloerbedekking afsopte, richtte pas het woord tot hem toen hij weer op de kruk aan de modieus hoge eetbar was geklommen, die de jongen juist in zijn kamer had laten plaatsen met wat van Joyce geërfd geld.

‘Sorry oom Luc, ik val nu eenmaal niet op je, nooit gedaan trouwens. Gek hè, ’t is echt niet omdat je nu zo oud bent, vroeger ook niet. Ik heb er een keer over gedacht je te verleiden toen ik een jaar of twaalf was, maar nee, ik vond je gewoon niet leuk genoeg.’

‘Wel waar,’ reutelde Lewedorp kinderachtig, ‘jij bent begonnen, tien jaar geleden. Echt misselijk van je om dat nu te ontkennen.’

Dat de avond verder een plezierig verloop had kan niet worden staande gehouden. Behalve dat Lewedorp haast stierf van schaamte, zag hij enige warm gekoesterde plannetjes in rook opgaan.

Want behalve een seksuele verovering had hij zich immers nog heel wat meer in zijn hoofd gehaald: veel gezelligheid, die hij deerlijk begon te missen (want Stefan leek op hem afgeknapt nu hij, uit verdriet

om Joyce zijn permanente grapjasserie niet meer opbracht); maar een nog nijpender probleem dat hij door een vrijage met Fulco gemeend had te kunnen oplossen was dat van zijn huisvesting. De verdieping van Joyce stond nog steeds leeg, en misschien was een lat-achtig samenwonen met haar zoon op diens voorspraak bij Herhuisvesting een haalbare kaart geweest.

Vanaf die tijd werd in de lijn van Lewedorps levensloop een wel heel eigenaardige arabesk bijgetekend.

Omstreeks zijn zesentwintigste, toen hij Proust had ontdekt, was hij juist bezig geweest met het afbouwen van een ongelukkige liefde, niet ongelijk aan die van Swann voor Odette, en Marcel voor Albertine, zij het homoseksueel.

Mogelijk was het zelfs het therapeutische karakter van zijn lectuur geweest dat hem zo voor het leven aan de grote schrijver had verplicht, want hij had er misschien meer inzicht in de eeuwige structuren van de liefde door gekregen, dan later bij zijn echte therapeut zelfinzicht.

Op het moment nu dat hij bij zichzelf een obsessionele verliefdheid op Fulco begon te constateren (en dat was al de dag na het rampzalige kerstmaal) scheen het hem echter toe dat hij, in tegenstelling tot zijn boven aangehaalde ervaring, nu het doordrenkt zijn met Proust als een bedwelmende gifstof onderging, die hem dwong het vertrouwde en smartelijke repertoire van de liefdesverslaving willoos, in een zombieachtige trance af te werken.

De telefoontjes, met vergeefse smeekbeden om een afspraak waarbij het gebeurde nog eens grondig doorgesproken kon worden; het on-aangekondigd op de krankzinnigste uren bij Fulco's huis aanbellen, en met een snauw worden weggestuurd; en dan natuurlijk de nachtelijke zwerftochten door het barcircuit, waar hij het op geen locatie langer dan vijf minuten uithield, altijd bang dat het voorwerp van zijn aanbidding net was aangekomen waar hij zo-even was weggegaan, en links en rechts informerend of men op zijn persoonlijke Odyssee misschien een glimp had opgevangen van de blonde god, die hij tien jaar geleden zelf zo hardvochtig van zich had afgestoten, en die hem nu met de zwaarste vernedering van de laatste vijfentwintig jaar had opgezadeld.

Eens, in een periode waarin hij zich zelfs niet ontzag in een portiek tegenover Fulco's huis soms urenlang diens gaan en komen te beloeven, was hij hem op veilige afstand gevolgd naar een smal straatje in de binnenstad, tussen twee grachten in, waar de jongen verdween achter een gammele deur voorzien van het naambord 'Filmstudio

Peeters’.

‘Een screentest natuurlijk,’ dacht hij, in gebogen houding naar de letters turend.

Op dat ogenblik belde een jonge, aantrekkelijke neger aan, die Lewedorp tijdens het wachten op de deuropener met veelzeggende koketterie toelachte, en bij het naar binnen gaan nog een speels verleidelijke blik over zijn schouder wierp, voor hij hem de deur in het gezicht gooide.

‘De Nederlandse filmindustrie bloeit wel,’ mijmerde hij melancholiek, ‘wie had dat ooit kunnen denken.’

De waarheid schoot pas drie kwartier later als een steek door hem heen, vreemd genoeg toen hij, in arren moede in de omgeving wat rondsukkelend, in de etalage van een melkwinkel stond te staren, waar zijn aandacht plotseling werd getrokken door twee op elkaar liggende Edammer kazen.

Zijn ontredde was totaal.

‘Dit mag niet! Ik moet hem redden! Ik ben het de nagedachtenis van zijn moeder verplicht! In haar hart had ze dit vreselijk gevonden! De verloedering, verwording! En dan zo’n jonge knul!’

In minder dan geen tijd stond hij, buiten adem voor Studio Peeters teruggekeerd, gespannen af te wachten of hem op zijn bellen zou worden opengedaan.

‘Wie is daar?’ snerpte ditmaal het roostertje in de deurpost.

‘Lewedorp. Ik ben helaas wat te laat. Sorry.’

Omdat er enige tijd helemaal niets gebeurde overwoog hij tegen de deur te gaan schoppen, maar die sprong toen ineens, met een schorre zucht, toch open.

Van sommige zeer fraai ogende Amerikaanse pornofilms had Lewedorp, die allesbehalve een cinematografische insider was, wel begrepen dat ze niet in ouderwetse achterafkamertjes maar volwaardige moderne studio’s waren opgenomen; maar toen hij, na door pijlen de weg te zijn geweest langs drie armoedige en duizelingwekkend steile trappen, een morsige zolder dacht te betreden en in plaats daarvan zich opeens in de glazen toegangsluis tot een gigantische en somptueuze hightech ruimte bevond, was hij wel een kort moment de kluts kwijt.

Hij herstelde zich evenwel snel genoeg om een mollige maffioso, die hem kennelijk meteen als indringer inschatte en de weg naar de eigenlijke studio wou versperren, met overtuiging opzij te wuiven, als ware hij een directielid van Metro Goldwin Mayer dat geen zin heeft in discussies met de portier.

Een crew van vier cameramannen, één rijdend en de anderen als gekwelde reuzentorren heen en weer schietend met de camera in de hand, trachtte in een Romeins decor een scène vast te leggen waarin de jonge keizer Nero, met een lauwerkrans op het hoofd naakt achteroverleunend op een troonachtig meubelstuk, twee flink gebouwde gladiatoren tot seksuele activiteit met een neger slaaf aanspoorde, terwijl een derde bij hemzelf het orale voorspel verzorgde van wat ongetwijfeld in een spectaculair groepsgebeuren moest culmineren.

‘Het ziet er uitstekend uit,’ dacht Lewedorp ondanks zichzelf.

Omdat het zicht op de keizer zelf, die door Fulco werd gespeeld, hem voortdurend door de bedrijvige cameraploeg werd benomen, kon hij zich over het doen en laten van zijn jonge vriend echter pas een duidelijk oordeel vormen zodra hij, in grote agitatie naderbij geslopen, zich terzijde van de troon achter een kartonnen zuiltje had verborgen.

‘Te geil voor woorden,’ constateerde hij, want Fulco, die er oogverblindend uitzag, en een erectie had als een stier, acteerde zowel uitdagend als ontspannen.

Helaas gold dat niet voor de gladiator die zich tussen zijn benen ophield, want in plaats van de trotse fallus die de wellust toch ook hem had behoren te verschaffen kronkelde er onderaan zijn gespierde buik niet meer dan een bleke, slappe worm.

Opnieuw vlamde de verontwaardiging in Lewedorp op, ditmaal echter niet van zedelijke, maar van zuiver artistieke aard. Hoe echt zijn aandrang ook geweest was de jongen uit deze minderwaardige vertoning weg te sleuren (zoals in het verleden een arbeidersvrouw haar drankzuchtige man uit de kroeg), toch won zijn onbaatzuchtige hartstocht voor volmaakte schoonheid, of wat hij daarvoor aanzag, het met gemak van welke andere overweging dan ook.

‘Ja jongens, zet ’m op,’ riep een blijkbaar als regisseur aangetrokken veertiger, die net geen fluitje aan de mond bracht, maar er verder exact uitzag als een scheidsrechter.

‘De stommeling, hij ziet het niet eens,’ smaalde Lewedorp inwendig, ‘krijg je dus weer zo’n smoezelig derderangs product, terwijl dit alles heeft voor een topper!’

In een blinde impuls trok hij zich opeens de kleren van het lijf, stortte naar voren en zonder zich ook maar het geringste aan te trekken van de wel wat beduusde cameramannen gaf hij de pornoacteur aan de voet van de troon een duw, met een grauwend: ‘Donder op, amateur!’ Fulco, die volledig in beslag werd genomen door het parende trio verderop, had het wisselen van de wacht tussen zijn dijen volstrekt

niet in de gaten; en met haast religieuze overgave begon Lewedorp hem te pijpen.

‘Heb je van de week de psychiater nog gesproken?’

‘Even.’

‘Je hebt nu al een heel dik dossier zeker.’

‘Weet ik dat. Moet je hem vragen. Zeg ik heb nu de beste biceps van allemaal hier, ik train elke dag, mijn conditie blijft fantastisch op peil.’

Lewedorp zuchtte.

Zijn wekelijkse bezoeken aan het Huis van Bewaring van de Bijlmerbajes, waar Danny nog steeds in voorarrest zat, waren geen pretje.

Hij vatte ze op als boetedoeningen, en zou zich over het deprimerende karakter ervan dus niet hebben beklaagd, ware het niet dat dat juist voortkwam uit de onverwoestbare monotonie waarmee de jonge gedetineerde keer op keer hoog opgaf over de prettige behandeling, de gezellige sfeer, en de verbluffende kwaliteit van het eten in zijn huidige behuizing.

‘Breng je de volgende keer wat hasj voor me mee? Kan hier best. O ja, en ik wou eigenlijk zo’n kort badjasje, doe maar rood. Ik betaal alles terug, hoor.’

Zelf zou Lewedorp hem nooit hebben aangegeven, maar een alerte buurvrouw had de politie op zijn spoor gezet, en de relatie tussen hem en de brandstichter was ontdekt.

Het ware motief achter zijn agressieve daad echter nog steeds niet.

Danny had tegen de politie, en later de psychiaters ontzettend vaag gedaan. Pas toen Lewedorp Justitie had opgebiecht, overigens met weglating van het meest fatale detail, de jongen na een korte affaire aan de dijk te hebben gezet wat deze niet had kunnen verkroppen, had hij dit opgelucht toegegeven.

Hierdoor nu hadden de psychiaters juist argwaan gekregen, en het vooronderzoek met verdubbelde ijver voortgezet; maar Danny slaagde erin zijn psyche zo ondoorzichtig te presenteren, dat ze keer op keer voor nieuwe raadsels stonden en ondanks het cellentekort de rechtszitting zelfs al een keer hadden uitgesteld.

Het derde Danny niet, want hij had maar een zorg.

Ook nu weer loerde hij vanuit hun hoekje in de bezoekersruimte eerst voorzichtig naar de bewaarder en de andere gedetineerden met hun gezelschap, alvorens zachtjes te piepen: ‘Je hebt het ze toch nog niet verteld, hè? Pas op, want ik breek je poten.’

Ooit Lewedorps minachting voor de afmetingen van zijn geslachtsdeel te zien onthuld (waarbij onvermijdelijk het woord ‘waxinelichtje’

verscheidene malen door de rechtszaal zou schallen) leek hem zo'n ondraaglijke smaad, dat hij daarboven een levenslang voorarrest ver verkoos.

'Wees maar niet bang, jongelief,' suste Lewedorp, 'van mij horen ze niks. Nou, dat was het dan.'

Want er was gevraagd of het bezoek afscheid wou nemen.

'Je komt toch weer hè, volgende zondag? Ik vind het hier tof, hoor, maar ik tel wel de dagen af tot je komt.'

'Je weet dat je op me kan rekenen. Hou je goed, knul.'

Er zat inderdaad weinig anders dan het continueren van de toestand voor hem op, bedacht hij voor de zoveelste maal in de metro terug naar de stad.

Dolgraag had hij de psychiaters uit de droom geholpen, maar hij werd ervan weerhouden door de zekere wetenschap dat Danny, eenmaal berecht en vrijgelaten, opnieuw in een verlate reactie woedend zou worden, ditmaal over de publieke schande.

Het zat er natuurlijk in, dat hij hem deze keer zelfs genadeloos zou killen.

Een belabberde situatie, op zijn zachtst gezegd.

Weer zuchtte Lewedorp diep.

Het enige winstpunt was dat nu ook hem de pijnlijkste smaad bespaard zou blijven, namelijk in de rechtszaal, ten overstaan van de publieke tribune, door Danny's advocaat te worden uitgemaakt voor valse nicht.

Dit overkwam hem overigens, na lange tijd, diezelfde avond weer eens, zij het niet bij monde van de rechterlijke macht, en in strikt besloten kring.

Hij zat aan het bed van Grada, die hij weer regelmatig opzocht nadat ze hem bij de dood van Joyce had verrast met een onweerstaanbaar aandoenlijke condoleancebrief.

Hoe schrijnend het gemis van Joyce voor hem zou worden, had ze geschreven, kon ze alleen maar vermoeden, maar als ze afging op de mate waarin zij, Grada, Lewedorp miste, had ze diep met hem te doen, al schreef ze erbij, niet zonder excuus voor het cliché, dat men zijn beminden misschien beter aan de dood kan verliezen dan aan het leven.

Ondanks de oprechte toon had Lewedorp, die zelf door vereenzaming werd gekweld, meteen argwanend verondersteld dat dat ook bij haar een voorname rol speelde, want hij had het een en ander opgevangen over de allerellendigste omstandigheden waarin ze nu zou verkeren.

Haar merkwaardige escapade in het verenigingsleven had haar allengs een stroom van vernietigend commentaar in de pers opgeleverd, wat op zichzelf niets nieuws was. Maar ditmaal had ze, voor het eerst in haar carrière, niet meer de kracht opgebracht er met de bekende bruutheid op in te hakken, en de Vereniging ter Bevordering van de Nieuwe Onthouding was, alvorens tot enige bloei te kunnen komen, roemloos ten onder gegaan.

Toen zich kort daarop een andere columniste aandiende die qua thematiek min of meer haar fakkel scheen te willen overnemen, en daarbij het voordeel had dat ze wat onbeholpener schreef, leek Grada's einde bezegeld en was ze, ondanks de niet aflatende loyaliteit van haar hoofdredacteur, zelf met haar wekelijkse bijdragen gestopt.

Zonder haar grofweg te laten vallen waren veel van haar vrienden nu geleidelijk weggebleven. Respect, en vrees voor haar scherpe tong hadden hen aan haar gebonden, en nu het niet meer hoefde waren ze vooral deze laatste plaag spuugzat.

Toch bleek dit Grada, die weinig illusies omtrent de mensheid koesterde, niet noemenswaard te hebben verbitterd. Na Lewedorps terugkeer aan haar zijde hadden ze haar voormalige vriendenkring al bij herhaling smakelijk zitten uitlachen.

Maar deze avond werd beheerst door een ander thema.

Ze had hem juist opheldering gevraagd over een passage in de nieuwe Penguin-editie van *Sodome et Gomorrhe* (dat ze immers niet in het origineel kon lezen) en zei nu met de plagerige intonatie die sinds hun verzoening alle harde waarheden moest verzachten, die ze hem vroeger klakkeloos in het gezicht had geslingerd: 'God Luc, wat ben je toch een valse nicht. Een arme kankerpatiënte dwingen om Proust te lezen op haar sterfbed!'

'Proust heeft Proust op zijn sterfbed moeten schrijven,' pareerde hij met iets van het oude vuur, meteen haar hand grijpend voor een geruststellend drukje.

Het gebruik van het woord 'sterfbed' was in het geval van Grada overigens aanvechtbaar want ze leek, na enkele operaties te hebben ondergaan, niet alleen van een onverwoestbare taaiheid, maar was zelfs weer wat dikker aan het worden en had, door herstellende haargroei en dus afschaffing van haar pruik, ook aan uiterlijke glans gewonnen. Vooral de aankondiging van het zojuist ontwikkelde medicijn *Intrrom* scheen haar goed te hebben gedaan, en had haar wil om te overleven een krachtige nieuwe impuls gegeven.

Maar het was waar dat Lewedorp de lectuur van Proust als voorwaarde voor de hervatting van hun vriendschap had gesteld, zij het in be-

dekte termen, en onder het mom van een artistiek zendelingschap.

‘ ’t Is toch te erg, lieve schat, dat jij nu straks de pijp uitgaat zonder de belangrijkste Europese schrijver van alle tijden gekend te hebben. Je hebt dan dus tot het einde van je leven meegewauweld over literatuur zonder er ook maar een snars van te begrijpen. Nee, spreek me niet tegen, niemand snapt iets van literatuur die Proust niet kent.’

Haar provinciaalse bekrompenheid afstraffen, zelfs nu, had hem een waardige zaak geleken. Maar nu ze tot zijn stomme verbazing in sneltreinvaart de eerste drie delen had verhapstukt, en hem naar haar zeggen innig dankbaar was voor deze late topervaring, had hij er af en toe gewoon spijt van ooit aan deze chantage te zijn begonnen.

Want niet alleen bleek ze bij ieder bezoek een lijst van vragen te hebben opgesteld die ze als een strenge quizmaster op hem afvuurde, zodat hij altijd met enige examenvrees haar slaapkamer betrad: het ergste was nog dat ze hem telkens opnieuw zo geestdriftig verslag deed van haar jongste leeservaringen, dat zijn eigen jarenlange enthousiasme er niet anders dan wat bleekjes bij kon afsteken, en ze hem constant het gevoel gaf dat niet zij maar hij de bekeerling was.

En haar bewondering was oprecht. Met instemming had Lewedorp eens bij de Duitse criticus Walter Benjamin gelezen dat de ideale Proust-lezer (hijzelf dus) bij voortduring ‘kleine Schrecken’ ondergaat en hij constateerde dat Grada nu pas het schrikdraad voelde onder wat ze vroeger had ervaren als louter behaagziek fluweel, en de charme inzag van de combinatie die van Proust een mooischrijver maakt en tegelijk het volstreckte tegendeel.

Het begin van Sodome et Gomorrhe, dat ze net had gelezen en die avond met hem besprak, vergelijkt de ontmoeting tussen twee bizar georiënteerde homoseksuelen met de kruisbestuiving door een verdwaalde hommelmel van een zeldzame plant, die op het Parijse binnenplaatsje waar hij al even toevallig terecht is gekomen tot eeuwige steriliteit lijkt gedoemd.

‘Haast ongelooftlijk voor die tijd, geniaal! De visie op homoseksualiteit als een geestige rijmvondst van de natuur die aan iedere moralisering ontsnapt.’

Ze keek Lewedorp aan of ze nu pas beseftte wat een geweldige schat aan spiritueel vermaak ze al die tijd in hem braak had laten liggen.

‘En ook zo enig dat de verteller Jupien en de baron als het ware door een kiertje bespiedt, ze afluistert, alsof het een sprookje voor kinderen is, Riket met de Kuif of zoiets. Ik weet niet of jij wel helemaal beseft hoe goed dat is!’

Toch zou haar gekakel heel draaglijk zijn geweest, als haar literaire ommezwaai ook een herwaardering van Lewedorps eigen werk met zich had meegebracht. Maar hoewel ze verschillende keren had beloofd zijn oude boekjes in het licht van haar recente ontdekkingen nog eens over te zullen lezen, was het daar tot nu toe niet van gekomen.

Dit was voor Lewedorp des te zuurder omdat hij, in een kinderlijke behoefte aan magische bezwering, sinds kort het bijgeloof had opgevat dat de voortzetting van zijn schrijverschap nu van Grada's oordeel afhing, en alleen door haar kon worden gesanctioneerd.

In zijn nieuwe huis, een nieuwbouwflatje in de Jordaan, was hij er eindelijk toe gekomen zijn boek, dat in de brand verloren was gegaan, woord voor woord weer uit zijn geheugen op te diepen en over te schrijven. Dat hij zo pijnlijk langzaam en precies werkte kwam nu goed uit, want hij kende het letterlijk uit zijn hoofd.

Maar een slothoofdstuk ontbrak nog, en zou veel energie vragen. Verder leek Rom, na de dood van Joyce, veel minder happig het uit te geven zodat hij overtuigend bepraat moest worden – ook een geduchte klus.

Voor het startsein tot beide ondernemingen, of het afzien ervan, was het wachten nu op Grada's vonnis.

Tot nu toe had hij aandringen te pijnlijk gevonden, maar deze avond was, een bijzondere, omdat het de laatste was van zijn Sabbaticalyear, en hij de volgende dag voor het eerst weer naar zijn werk moest.

Bij het afscheid nemen vatte hij eindelijk moed.

‘Heb je mijn boekjes nu al gelezen? Ik zou eigenlijk best willen weten wat je er nu van vindt.’

‘Goed dat je ’t vraagt. Ik ga er van de week aan beginnen, ik verheug me erop.’

Maar nu zag hij opeens, tussen de wirwar aan boeken op het tafeltje naast haar bed, de bekende zeegroene en roze bandjes schemeren, en ze volgde zijn blik.

‘Om eerlijk te zijn,’ zei ze haperend, ‘aan het eerste ben ik begonnen, ik heb het zelfs al voor de helft uit. Ik moet je zeggen, Luc, ik had ongelijk. Het lijkt me uitstekend.’

Ze trok zijn hoofd naar zich toe, en gaf hem een zoen.

‘Maar als je ’t niet erg vindt, lieverd, ga ik nu toch eerst even verder in Proust. Ik zit nu net in zo’n opwindend deel, en ik ben, nou ja, spellbound.’

‘Natuurlijk, dat spreekt vanzelf.’

Hij zoende haar met veel extra innigheid, en wandelde neerslachtig naar huis.

Die nacht zat hij opnieuw in de metro naar de Bijlmer die nu, waarschijnlijk op last van de gemeenteraad, verbouwd was tot een eindeeloos lange gondel, en met slurpende plasgeluiden door het donker van de tunnel voer.

Aan de riemen zaten minstens twintig gondeliers, die zacht neurieden en intussen lokkende blikken wierpen naar enkele jonge vrouwen in fin de siècle-jurken, die in het gangpad aan het picknicken waren.

Ofschoon Lewedorp zelf ook een gondelier was, en speciaal belast met de foerage voor de dames, zat hij nu even op een der met fluweel beklede banken een stukje in een boek te lezen, waar hij helaas zijn aandacht niet erg goed bij kon houden.

Opeens had hij sjans van een geverfde oude nicht, die aan de reling in het donker tuurde, maar hem over zijn schouder soms een smachtende blik toewierp, en daarna steeds even lachte als de Cheshire Cat in Alice in Wonderland.

Lewedorp kende hem wel. Het was een beroemde Amsterdamse couturier die hij in de jaren vijftig vaak in de stad was tegengekomen, en met wie hij zelfs, omdat hij zo aanhield, een keer mee naar huis was gegaan, wat toen op een erbarmelijk fiasco was uitgelopen.

Hij had de gewoonte in de populairste homokroeg van die tijd, de Jamaica Inn, aan de piano La Vie en Rose van Edith Piaf te zingen, en als hij de woorden niet meer wist (want hij had nooit de moeite genomen die uit zijn hoofd te leren) een sierlijk gebaartje naar de pianist te maken met de uitroep: 'A l'orchestre!'

Dit nummer verwachtte Lewedorp ook nu. Maar in plaats daarvan zat de oude Max plotseling aan zijn voeten en begon hem seksueel te benaderen op een wijze die hem absoluut niet beviel.

Razendsnel knipte hij met een schaarje Lewedorps vingernagels bij, en begon daarna zijn handen in te smeren met grote klodders vet uit een blik Crisco, dat hij zojuist uit zijn wijde pellerine had gehaald.

'O god,' dacht Lewedorp, 'hij wil dat ik hem fistfuck! Ik verdom het, hoor. Als 't nou nog een lekkere jonge kerel was, maar zo'n ouwe tut. Hij is trouwens vals ook, ik heb het altijd een heel vals mens gevonden.'

Maar toen de oude nicht, alvorens op de knieën gezeten zijn achterste omhoog te steken, hem bij het omdraaien een moment glimlachend aankeek, zag hij dat hij zich al die tijd vergist had, want het was de modeontwerper die hij uit de jaren vijftig kende helemaal niet.

Het was Proust.

Lewedorp, die aan dat soort souvenirs over het algemeen lak had, besloot voor zijn afgod een uitzondering te maken en hem om een

handtekening te vragen.

Snel zocht hij in het Pléiade-deeltje van A la Recherche waarin hij had zitten lezen het schutblad op. Maar toen hij het voor Prousts gezicht hield en hem een balpen in de hand wilde drukken, gaf de schrijver ongeduldig een klap tegen het boek, dat meteen uit de band viel.

Hij klom op Lewedorps schoot en fluisterde, zijn gezicht met een regen van kleine vochtige kussen bedekkend: 'Ah! Comme vous êtes beau! Ah! Comme je suis jaloux de vous!'

Lewedorp vond dit zo vies, dat hij Proust van zich afduwde en hoewel grote ruwheid niet in zijn bedoeling lag kieperde de grote auteur op eens overboord het water in, waar hij hem, met zijn kin op een golf alsof het een peluw was, met zijn grote melancholieke ogen kritisch lag aan te kijken, als op zijn beroemdste foto.

'Godverdomme,' dacht Lewedorp, wie het zweet uitbrak, 'wat heb ik nou gedaan! Nou heb ik Proust in het water gegooid!'

Net voor hij de drenkeling achterna zou springen schrok hij wakker.

Op zijn digitaalklokje zag hij dat het pas tien voor vijf was, en om de gedenkwaardige droom niet te vergeten pakte hij een bloknoot en pen van zijn nachtkastje.

'Wat een symboliek,' dacht hij gemelijk. 'Moet je zo de pest aan goedkope symboliek hebben als ik. Toch wel de moeite waard om even uit te vogelen. Dat ik Proust in het water heb gegooid begrijp ik alvast, dat slaat niet op Proust zelf maar op de literatuur in het algemeen.'

Want inderdaad was hij daarop de laatste tijd aan het afknappen, en dat was de voornaamste reden waarom hij de beslissing of hij met schrijven door zou gaan van Grada had willen laten afhangen.

'De literatuur,' dacht Lewedorp ook op deze vroege ochtend, 'is in het defensief geraakt, en mag al blij zijn dat ze het leven heeft. Wat kan er dan voor aandacht en functie zijn voor een periferie die tot het uiterste gaat, en wil gaan?'

Want daar bijhoren was altijd zijn enige ambitie geweest.

Middelmatigheid was nu niet alleen onvermijdelijk, maar zelfs gewenst, opdat de mensheid het lezen en schrijven niet überhaupt van haar repertoire zou afvoeren. En met deernis dacht hij aan de menigten studieuze jongelui die ook in de komende decennia, en misschien zelfs nog wel eeuwen, zich vol anachronistische vlijt zouden wijden aan het vervaardigen, lezen en becommentariëren van bleke geschriften, waarin de enige agressie gericht zou zijn tegen de populaire cultuur, die overigens niet terug zou slaan, omdat ze er totaal niets van

zou merken.

Een heel tijdje lag hij zo te tobben voor hij weer in slaap sukkelde. Maar kort daarna (de wekker wees nu half zeven) schrok hij opnieuw wakker, ditmaal van de telefoon.

‘Hello, oom Luc. Fulco speaking.’

‘Jezus! Waarom moet je me in godsnaam zo idioot vroeg bellen!’

‘ ’t Is hier avond. Ik zit in Malibu, Californië.’

Nu had Lewedorp zelfs niet het flauwste idee dat de jongen Nederland had verlaten, omdat hij hem sinds hun stormachtige treffen voor de filmcamera’s al in geen weken en weken had gezien.

‘Je belt zeker om te zeggen dat je me mist,’ bromde hij sarcastisch.

In werkelijkheid had Fulco hem aan het einde van de opname de studio uitgehoond en de vriendschap, voor zover die bestond, opgezegd. En Lewedorp, met zijn promiscue aard, had nog wel een beetje geleden, maar niet lang.

Hij had het een keer met Fulco gedaan, en dat was het einde geweest van zijn obsessie.

En toch had zijn porno-optreden hem tot in zijn fundamenten aangegrepen, en was het misschien het echte motief achter zijn huidige cultuurpessimisme, want al de dag erna was het schrijven hem als een uitzonderlijk beuzelachtige bezigheid voorgekomen, flauw en bleekjes naast zijn sterke gewaarwordingen voor de camera’s.

Daar was hij in zijn exhibitionistische wellust inderdaad tot het alleruiterste gegaan; en dat deze grensoverschrijding niet in de periferie van de elitaire, maar van de populaire cultuur had plaatsgevonden, had hem niet in het minst gehinderd.

Een wonderlijke piek van creativiteit was het geweest.

‘Hoe zag het eruit wat ik deed?’ had hij zich meermalen afgevraagd.

‘Ze zullen me er wel uitgeknipt hebben.’

Maar deze gedachte bleek nu toch te bescheiden. ‘Ze vinden je hier bloedgeil, oom Luc, met je kale kanis,’ riep Fulco over de oceaan. ‘Ik heb de film overal laten zien, en ons samen vinden ze het absolute einde.’

‘Ja ja, dat zal best,’ mopperde Lewedorp, die zich buitensporig gestreeld voelde, maar moeilijk wou doen. ‘Hou nou maar op met dat geslijm, en vertel waarom je eigenlijk belt.’

‘Gooi alles aan de kant en koop meteen een ticket. William Higgins wil een film met ons maken.’

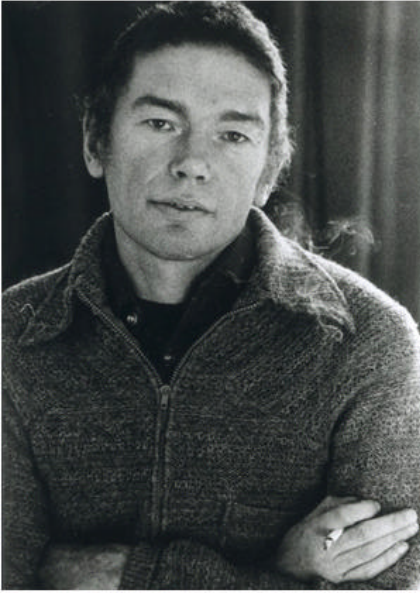
‘Wie? O, die. Ik moet zeggen, ik vind hem niet zo goed. Prachtige fotografie en beeldschone stars, maar hij doet er niks mee.’

‘Zeik niet zo, man. We kunnen het in de States helemaal maken, snap dat nou. Want een liveshow zit er ook nog wel in. Je wilde toch altijd de Proust van de porno worden? Waar denk je dat dat kan? Alleen hier!’

Bij dit laatste argument maakte zich een geweldige opwinding van Lewedorp meester; en toen hij later die dag op zijn werk een stapeltje exemplaren van de verhalenbundel van Joyce stond af te prijzen voor de permanente ramsj, barstte hij opeens in hysterisch lachen uit. ‘Binnenpretjes, Luc?’ vroeg Ellen, zijn bazin.

Lewedorp staarde haar raadselachtig aan.

‘Kleine Schrecken,’ mompelde hij zachtjes, haast intiem. ‘Kleine Schrecken.’

Een valse nacht - Guus Vleugel

Een valse nacht is het verhaal van Luc Lewedorp, liefhebber van Proust en ruige seks die zichzelf beschouwt als een integer mens, maar wiens scherpe tong geregeld diepe wonden veroorzaakt. Lewedorp wordt door Vleugel in al zijn kwetsbaarheid neergezet: zwak, ijdel, egoïstisch, ouder wordend, in gevecht met zijn ambities, de tijdgeest en de literaire wereld.

Guus Vleugel (1932-1999) maakte in de jaren zestig en zeventig naam als cabaretttekstschrijver onder andere voor Lurelei en Jasperina de Jong. In 1973 ontving hij hiervoor de Van der Hoogtprijs. Daarnaast schreef hij toneelstukken waaronder *Sterke drank in Oud Zuid* (1983) en *Srebrenica* (1996) en publiceerde hij twee romans: *Het schuldgevoel* (1976) en *Een valse nacht* (1985). Begin jaren negentig was hij columnist voor *HP/De Tijd* (Mal du siècle).